

TEMATIKUS SAJTÓSZEMLE

"TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN – A KUTATÁS LEHETŐSÉGEI" CÍMŰ KONFERENCIA

(Gyűjtés kezdete: 2019.09.18.)

TELEVÍZIÓS, RÁDIÓS MEGJELENÉSEK

- ÖSSZEÁLLÍTÁS: AZ 1945 ÉS AZ 1956 KÖZÖTTI POLITIKAI ÍTÉLETEKET VIZSGÁLJA ÁT A KÚRIÁVAL ÉS LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉGGEL EGYÜTTMŰKÖDVE A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA
- KÖZÖS SZÁNDÉKNYILATKOZATOT ÍRTAK ALÁ A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA VEZETŐI, HOGY FELTÁRJÁK AZ 1945-1956 KÖZÖTTI IDŐSZAK TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREIT
- TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN.... (M5 EZ ITT A KÉRDÉS)
- TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN – A KUTATÁS LEHETŐSÉGEI C. KONFERENCIA RÉSZLET
- AZ 1945 UTÁNI POLITIKAI ÉS TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK SZISZTEMATIKUS FELTÁRÁSÁBA KEZD A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA (INFORÁDIÓ, PARAGRAFUS)
- FOLYTATÓDIK AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA (KOSSUTH RÁDIÓ)
- FOLYTATJA AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSÁT A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA
- KÖZÖS SZÁNDÉKNYILATKOZATOT ÍRTAK ALÁ....(INFORÁDIÓ)
- TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN
- AZ 1945 UTÁNI TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK FELTÁRÁSÁVAL FOLYTATÓDIK AZ EMLÉKEZÉS ÉS EMLÉKEZTETÉS CÍMŰ 2014-BEN INDULT KUTATÁSI PROGRAM
- A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGÁNAK VEZETŐI KÖZÖS SZÁNDÉKNYILATKOZATOT ÍRTAK ALÁ AZ 1956-OS FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARCOT KÖVETŐ MEGTORLÁS FELTÁRÁSÁRÓL A KÚRIA ÉPÜLETÉBEN

- AZ 1945 UTÁNI POLITIKAI ÉS TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK SZISZTEMATIKUS FELTÁRÁSÁBA KEZD A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA

ONLINE MÉDIAMEGJELENÉSEK

- TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN – A KUTATÁS ÚJ ÚTJAI
- KIEGYENLÍTETLEN ADÓSSÁGOK: TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK 1945 UTÁN
- EMBERTELEN KOMMUNISTA PEREK – ÍGY SZÁMOLTAK LE A „KULÁKOKKAL” ÉS MÁS ELLENSÉGEKKEL
- EGYÜTT A TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK ELLEN
- EMLÉKEZTÜNK A KÚRIÁN
- 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK: NINCS MEGÁLLÁS, IGAZSÁGOT KELL TENNI
- FOLYTATÓDIK AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA
- FOLYTATÓDIK AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA (MAGYAR NEMZET)
- FOLYTATÓDIK AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA (MAGYAR HÍRLAP)
- TOVÁBBI TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK FELTÁRÁSÁBAN MŰKÖDIK EGYÜTT A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA – FOTÓKKAL ÉS VIDEÓVAL

NYOMTATOTT SAJTÓMEGJELENÉSEK

- MEGJÖTT A HÓHÉR SZÁMLÁJA
- FOLYTATÓDIK AZ 1956 UTÁNI MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA MAGYARORSZÁGON
- SOK A LEZÁRATLAN 56-OS PER
- FOLYTATÓDIK A MEGTORLÓ PEREK FELTÁRÁSA

FACEBOOK-MEGJELENÉSEK

- A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGÁNAK (NEB) VEZETŐI KÖZÖS SZÁNDÉKNYILATKOZATOT ÍRTAK ALÁ
- POLT PÉTER BESZÉDET MOND.....

MTI

- [JOG-TÖRTÉNELEM-1956 NEB: AZ 1945 ÉS 1956 KÖZÖTTI TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK FELTÁRÁSÁVAL FOLYTATÓDIK A MUNKA](#)

TELEVÍZIÓS, RÁDIÓS MEGJELENÉSEK

Összeállítás: [Az 1945 és az 1956 közötti politikai ítéleteket vizsgálja át a Kúriával és Legfőbb Ügyészséggel együttműködve a Nemzeti Emlékezet Bizottsága](#)

KOSSUTH RÁDIÓ, VASÁRNAPI ÚJSÁG - 2019.09.22.

Megszóalók: Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága; Zinner Tibor, jogtörténész

Műsorvezető: Juhász Zsolt Riporter: Hatos Gyula

Az 1956-os törvénytelen perek feldolgozása után újabb nagy feladat előtt áll a Nemzeti Emlékezet Bizottsága. Az 1945 és 56 közötti politikai ítéleteket vizsgálják át a Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel együttműködve. Ez azért is nagyon fontos, mert ebben az időben a politikai hatalom fokozatosan kiterjesztette a befolyását az igazságszolgáltatásra. A bírók az ügyészek és gyakran a vádlottak védői sem a tények alapján vizsgálták az ügyeket, hanem a kommunista párt elvárásai szerint. Emiatt az ítéletek sem a jog alapvető normái szerint születtek.

Földváryné Kiss Rékát, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnökét és Zinner Tibor jogtörténészt arról kérdezte Hatos Gyula, hogy milyen nehézségekkel kell szembenéznie a kutatóknak, ha ezeket a visszásságokat akarja feltárni.

Mv: A Kúria, A Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága a héten konferenciát tartott "Törvénytörő perek 1945 után - a kutatás lehetőségei. Milyen lehetőségei vannak a kutatásnak mondjuk az 1945 után elkövetett törvénytörések esetén?

F.-né K.R.: - A válasz kettős, mert egyrészt 1989/90 óta, tehát az elmúlt harminc évben már azért nagyon sok kutatás megindult és vannak eredmények, amire tudunk építeni, tehát nem a nulláról indulunk. Ha az átnézendő iratanyagot nézzük, akkor egyrészt azt mondjuk, hogy óriási, tetemes mennyiségű iratanyagot kellene ahhoz átnézni, hogy a jéghegy csúcsához eljussunk. Tehát, ha csak arra vagyunk

kíváncsiak, hogy kik voltak azok, akik a törvénysértő perek nyomán életüket veszítették tehát valamilyen jogerős bírói ítélet nyomán kivégezték őket, ez is egy óriási anyag, ami egy összefogott, több intézmény bevonásával zajló közös kutatást igényeljen. De van az éremnek egy másik oldala, hogyha azt nézzük, meddig tudunk eljutni. És akkor itt már sokkal nehezebb a kérdés. Ugyanis az eddigi kutatások is ezt mutatják, az iratanyagok föltárása azt mutatja, hogy rendkívül töredékes az anyag, amivel dolgoznunk kell. Ugye, ezen a konferencián is éppen Zinner professzor úr említette például a Húsert-ügyet, amelynek egy szál iratanyaga sem maradt meg levéltárakban, bíróságon, ügyészségen, hanem egészen furcsa módon pont a Magyar Rádió archívumában maradt fenn az ítéletnek egy példánya. Tehát néha egészen furcsa helyekről kerülnek elő iratanyagok, de hát tudjuk azt, hogy a statáriális ügyeknek egy jó részét megsemmisítették, és hát ugye ami ránk maradt iratanyag, és talán ez a legnagyobb probléma minden mellett, mégiscsak a kommunista diktatúra erőszakos szervezetei és a diktatúra szolgálatába állított igazságügyi szervek által ránk hagyott iratanyag, ami mögé kell nézni, és ötven-hatvan-hetven év távlatából kellene megfejteni, hogy mi az, ami a valóság, mi az, amit kivertek a vádlottból, mi az, ami valóban megtörtént, és mi az, mit mondjuk utána az Államvédelmi Hatóság nyomozói még hozzáírtak. Hát ez egy rendkívül nehéz ügy, de azért azt gondolom, hogy nem lehetetlen és ez a kutatás többek között ezt szolgálja.

Mv: - Hogy lehet eldönteni egy perről, hogy törvénysértő volt vagy sem? Ugye 45 után úgy gondolnánk, hogy legalábbis 48 után minden per a kommunista hatalmat szolgálta.

Zinner T.: - A levéltári, illetve irattári, különböző őrizetben lévő iratanyagokat megnézzük, akkor nem vagyunk könnyű helyzetben. Azért nem vagyunk, mert vannak, ahol iktatókönyvek maradtak, és a peres anyag már nem áll rendelkezésre. Vannak, ahol nem maradtak iktatókönyvek, nem maradtak peres anyagok, de maradt a korabeli sajtó, amelyik egy irányított sajtó volt. Namost, hogyha valakiről lejön az, hogy kémkedett, gyilkolt, különböző közellátás elleni bűncselekményeket követett el, azt a sajtó a maga frazeológiájának megfelelően énekelte meg. Hiába vannak törvényeink, hiába vannak jogszabályaink, 89-től folyamatosan, különösen a második második semmisségi törvény 90 márciusától, amelyik lehetővé teszi ezekben a perekben, ezekben az ügyekben a semmisségnek a kimondását. De pont az információs kárpótlásnak a leglényegesebb eleme hiányzik. Az, hogy ezt nem kapta meg mindenki. Azaz, sokszor csak az van, ami annó papírra lett vetve, de miután nem maradt hozzátartozó, nem volt gyerek, az illetőt megfosztották az életétől, nem

volt, aki kérjen egy igazolást, hogy a vele szemben lefolytatott büntetőeljárás annak idején törvénytelen volt, mert a politikai ügyek is nagyon sok eseten köztörvényes bűncselekményként lettek letárgyalva. Nos ez a legnagyobb nehézségünk, és valójában ezért is nem hoztuk még nyilvánosságra annak az 1221, ezerkétszázharminc-harmincöt ember között mozog azoknak az embereknek a száma, akik életüket vesztették, mert nem szeretnénk azt, hogy ismételten abba a helyzetbe kerüljünk, hogy olyan Káin-bélyeget ragasszunk egyesekre, akik nem követték el ezeket a cselekményeket.

F.-né K.R.: - Amit a professzor úr mond, csak hogy értsék a hallgatók...tehát itt arról van szó, hogy amit most biztosan tudunk, hogy legalább ezerkétszázhuszonegy embert kivégeztek 1945 és 89 között. Ezeknek egy része valódi köztörvényes. Másik részük politikai. De a politikaiak között is van legalább két nagy kategória, akiket háborús -és népellenes bűntettek miatt ítélték el, és valóban elkövették ezeket, és akik egyébként törvénytörő perek áldozatai lettek. Namost, hogy a pontos számokat az ezerkétszázhuszonegyen belül nagyon nehéz elmondani, mert perről perre, ügyről ügyre végig kell ezeket az ügyeket nézni, már ahol van iratanyag. És hogy értsék, milyen nehézségeink vannak: a legmegdöbbentőbb előadás ezen a konferencián Galambos István kutató kollégánknak az előadása volt, aki egy nagyon konkrét és a maga egyszerűségében banális történetet mesélt el. Képzeljék el, hogy valakit kivégeznek szándékos gyűjtogatás miatt. Ez az, ami fennmarad az iratanyagban első körben, és akkor utána megyünk a történetnek és nagyon szerencsénk van, mert a nyomozati anyagban van egy távmondat (?), amit tulajdonképpen egy másik történetet mond el. Egy Békés megyei parasztgazdáról van szó, aki nem akar belépni a tsz-be, noha próbálják bekényszeríteni. És történik egy nyári aratási időben egy tűzeset, a tarló véletlenül megég, és szándékos gyűjtogatással vádolják, miközben a térszöveget nem éri semmilyen kár. A saját földön ég le a gaznak egy része. És akkor azt képzeljék el, hogy fennmarad egy AVH-s távmondat (?) a helyi elhárítás írt Károlyi Márton ezredesnek Budapestre, hogy beszéltek a megyei bíróság elnökével, aki megígérte, hogy megtalálja a megfelelő, politikailag elkötelezett szakszírt és a laikus bírákat, akik vállalják azt, hogy egy napon belül meghozzák a halálos ítéletet. És holnapra meglesz a halálos ítélet, és kivégzik. Namost innentől kezdve, tehát ha én csak az gondolom, vagy azt látom, hogy szándékos gyűjtogatás ez egy köztörvényes ügy, nincs vele mit kezdeni. Ha mögé tudom tenni ezt a történetet, akkor látszik, hogy tulajdonképpen a magyar társadalom legnagyobb megmaradt autonóm csoportja, a tulajdonos parasztság ellen indított tömeges ügyeknek az egyik legkirívóbb és legbrutálisabb és legmeggrázóbb

történetéről van szó, ahol utána még hogyha hozzá tudjuk tenni a helyi emlékezetet, ami szintén nagyon fontos, egy ilyen kutatásban, akkor kiderül az, hogy a rokonságot sokszorososan megviselte ez a történet. Volt egy rokon, akit rá akartak venni hamis tanúzásra, nem vállalta, öngyilkos lett, tehát hogy ez ráadásul nemcsak egy embernek a története, akit kivégeztek, nemcsak a szűk család története, aki aztán élete végéig, vagy a rendszerváltásig másodrendű állampolgárként kellett, hogy tengesse az életét, de egy szűkebb közösségnek a nagyon sokáig tabuként hordozott, megrázó története. Tehát amikor ezeket a pereket földolgozzuk, akkor egyszerre figyelünk arra, hogy meg tudjuk mutatni, hogy kik voltak azok, akik ezekben az eljárásokban a jogot megtiporva részt vettek, akár nyomozóként, akár ügyészként, akár a bíróság tagjaiként, és egyszerre állítsunk az áldozatoknak emléket és egyfajta valóban erkölcsi és információs kárpótlást a leszármazottaknak.

Z.T.: - Na most ehhez még egy dolog hozzátartozik. Pontosan a korábbi évek kutatásainak a tapasztalatával jutottak el oda 2016-ban a törvényhozók oda, hogy a "lex Tóth Ilona", tehát a negyedik semmisségi törvény alapján hivatalból indultak meg azok az eljárások, és a Kúriát bízták meg kizárólagos jogkörrel azzal, hogy ezeknek a törvénytelenül kivégzett embereknek az esetében a semmisséget megállapítsa, tehát hivatalból. Most ugyanez a célunk, és erről már beszéltünk előzetesen ezen a konferencián is az igazságügyi tárca illetékeseivel, hogy nagyon sok esetben, hisz itt még régebbi ügyekről van szó, tíz esztendővel 56-ot megelőző, vagy hét-nyolc esztendővel korábbi ügyekről, tehát nagyon kicsi a valószínűsége annak már, hogy valaki tudná kérni a semmisség megállapítását ezekben az ügyekben. Tehát itt is az a célunk pontosan, hogy egy olyan újabb felső szintű jogszabályhoz, annak elfogadásához nyújtsunk jogi-szakmai jogtörténeti háttéranyagot, ami alapján a jogalkotó beterjeszthet egy hasonló törvényt, ami alapján a törvényhozó ezt elfogadja, és akkor a Legfőbb Ügyészség és a Kúria megteheti azt, amit tényleg információs kárpótlásnak nevezhetünk, és azt az egyensúlyt, ami megbomlott az 56 előtti politikai elítéltek és az 56 utáni politikai elítéltek helyzetében, ezt most már egy szintre tudjuk hozni. Végre méltó helyét nyerje el őszintén és valóságnak megfelelően a magyar pantheonban.

A hangfelvétel ezen a linken meghallgatható 07:37-től :

https://mediaklikk.hu/radio-lejatszo-kossuth/?date=2019-09-22_06-00-00&enddate=2019-09-22_08-40-00&ch=mr1

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Közös szándéknyilatkozatot írtak alá a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága vezetői, hogy feltárják az 1945-1956 közötti időszak törvénytörő pereit

KARCFM HANGOLÓ - 2019.09.20.

Megszóaló: Soós Viktor Attila, tag, Nemzeti Emlékezet Bizottsága

Műsorvezető: Bálint István

A napokban a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának a vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá, hogy feltárják az 1945 és 56 közötti időszak törvénytörő pereit.

- Vajon miről van szó? - kérdezem Soós Viktor Attila történészt, a Nemzeti Emlékezet Bizottság tagját. - Jó reggelt kívánok!

-Jó reggelt kívánok! Tulajdonképpen folytatása ez a megállapodás egy korábbinak, hiszen az 1956 utáni politikai pereket amelyek halálos ítélettel és kivégzéssel végződtek egy adatbázisban már feldolgozta a Nemzeti Emlékezet Bizottsága és annak kutatói és az 56 utáni nagyidős perek feldolgozását fogjuk folytatni, illetve az 1945 és 56 közötti politikai pereket kezdjük el szisztematikusan feltárni és adatbázisba a bennük lévő adatokat feldolgozni.

- Erről a 45 56 közötti korszakról valóban kevesebbet beszélünk, hiszen az Önök vizsgáltai, feldolgozásai kapcsán most elsősorban az utóbbi hónapokban, években az 56 utáni halálos ítéletek, kivégzésekkel végződött perek kerültek az érdeklődés homlokterébe, de hát gondolom, hogy 45 és 56 között is éppen olyan államilag felügyelt bírósági kirakatperek voltak vagy koncepciók eljárások, mint 56 után.

- Igen, mindenképpen érezhető volt az, hogy nagyon sok kutatás zajlott az 56 utáni illetve az 56-ot megelőző politikai perek kapcsán. De ugyanakkor úgy láttuk, és úgy éreztük fontosnak, hogy mai, XXI-ik századi, interneten elérhető adatbázis az a kutatókat is, illetve talán az áldozatok és az ő hozzátartozóiknak a kárpótlását is segíti, és ezért indultunk meg 56 után. Ugyanakkor a 45 és 56 közötti időszak feldolgozása mindenképpen fontos, bár ugye ebben az időszakban azért picit a Rákosi-diktatúra, az azt megelőző és azt követő néhány év pereit, főleg ugye a

népbírósi perek, a háborús bűnösök, ott azért jópár olyan nehézség és probléma van, amelyek egy kicsit hosszabb és szisztematikusabb kutatást igényelnek. A levéltári iratanyagok sem mindig a legjobbak, ezért elindultunk afelé, hogy elkezdjük ezeket a népbírósi pereket feldolgozni, illetve kiválasztottunk olyan nagyobb ügyeket, akár a Magyar Közösség-per, akár a Mindszenty és a Grósz-per, vagy kulákperek, ahol pedig egy nagy és kiterjedt per hálózatot, persorozatot veszünk górcső alá, és ezeknek a pereknek a vádlottjait, elítélteit, kihallgatottjait is sokkal inkább fontos az, hogy az ügyben eljáró bírót, ügyészeket, illetve a vizsgálati eljárásban résztvevő államvédelmi tisztek életútját, karrierpályáját is fel kívánjuk dolgozni, és ahogy az 56 utáni pereknél a Legfőbb Ügyészség és a Kúria nagy segítséget adott az ügyészek bírák életútjának feltárásában, az ügyek feltérképezésében, így ebben a 45 és 56 közötti időszakban is szeretnénk ezekben az ügyekben eljáró bírónak, ügyészeknek feltárni a tevékenységét és ezeknek az államvédelmi vizsgálótiszteknek is, hiszen ezeknek az ügyeknek egy nagyon sajátos jellemzője az, hogy nem a vádiratokkal illetve a vádlottak bíróság előtti meghallgatásával kezdődött, hanem mindig az államvédelemnél indultak meg a nyomozások, az eljárások és ezek az államvédelmi tisztek kreálták meg azt az elképzelést, azt az ügyet, amiből aztán ezek a perek és ítéletek születtek.

- Ugye jó hetven évvel ezelőtti eseményekről van szó. Mi a tapasztalata, mennyire könnyű vagy nehéz a szakember dolga, amikor elkezdi a levéltárakban bújárgodni? Vagy úgy is kérdezhetsz, hogy teljes-e ez az iratanyag, vagy tapasztalták azt Önök, vagy Ön is, hogy megpróbáltak sok iratot korábban megsemmisíteni és hiányosak ezek?

- Azt mindenképpen le kell szögeznünk az elején, hogy természetesen az elmúlt harminc évben nagyon sok tudományos kutatás, feltárás indult ezen perek irányába és a kollégák sok pert vagy hát egy-egy ügyet feldolgoztak már. Tehát nem az elejéről indulunk. Ugyanakkor ennek a kutatásnak a célja, hogy kézbevegyük és összegyűjtsük és áttekintsük azokat az iratanyagokat, amelyek rendelkezésre állnak. Amit Ön kérdezett, az valóban jogos kérdés és felmerül. Sajnos nem minden iratanyag áll rendelkezésre, lehet hogy egy-egy ügy eljárása során az államvédelem vagy később bíróságoknál került sor selejtezésekre, iratmegsemmisítésekre. Volt például egy nagy ügy az ötvenes években, az úgynevezett Húsért-ügy, egy olyan peranyag, egy olyan ügy, egy olyan per, amelyben különböző személyeket ítélték el, és ahogy ez a keddi konferencián az egyik előadásban, Zinner Tibor előadásában elhangzott, egyedül a Magyar Rádió archívumában a per ítélete hanganyagban

maradt fenn, minden iratanyag egyébként megsemmisítésre került. Vannak ilyen ügyek is, és vannak olyan ügyek is, amelyek pedig annyira nagyok, annyira szerteágazóak, olyan sok egy főperhez tartozó egyéb perek, eljárások születtek, ahol pedig több tízezres, százezres nagyságrendű oldalszámra rúgnak a vizsgálati eljárás és a bírósági eljárásban keletkezett anyagok, tehát ott pedig igazándiból az a kutatói feladat, hogy ezeket a több helyen lévő anyagokat kell összegyűjteni egybe látni, és itt mondjuk egy olyan esetben, akár a Magyar Közösség, akár Grósz József és társai ügyében, ahol a főper mellett még tíz-húsz ügynevezett mellékper vagy hozzá kapcsolódó egyéb peres eljárások voltak, és két-háromszáz fő közé tehető az elítéltek száma jópár halálos ítélettel és kivégzéssel, itt pedig ezeket a szövevényes ügyeket kell összetenni és leválasztani egymástól azokat az ügyeket, amik tényleg ide tartoznak, a koncepció, a korabeli elképzelések szerint, azokat, amik pedig nem azokat pedig nyilván külön kell feldolgozni, és hát ugyanakkor azért arról is mindenképpen fontos beszélni, hogy ezek az ügyek azért is egy kicsit nehezek és szerteágazóak, mert a korabeli pártállam, az államvédelem, és a párt olyan ügyeket kreált, amelyben a koncepciót ők maguk találták ki, ők maguk állították föl és nagyon sok esetben nem találkozott az ítélet a valósággal. Tehát olyan dolgokért ítélték el őket, amelyeket nem követtek el, vagy nem úgy követtek el, tehát itt magát a koncepciót is, illetve azokat a vádakat is, amivel rágalmazták őket, meg kell próbálnunk rendbe tennünk.

- Van még egy percünk, de muszáj feltennem a kérdést, mert nyilván nagyon sok hallgató is megkérdezheti, hogy mi értelme van az ilyen, törvénysértő perek felülvizsgálatának, feltárásának? Polt Péter legfőbb ügyész is arról beszélt a héten a szándéknyilatkozat aláírásakor, hogy az 56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátravan a semmisségi eljárás.

- Igen, ugye sok esetben nagyon nehéz ezeket a vádakat rendbe tenni jogilag. Tehát mind a mai napig ad az Ügyészségnek és a Kúriának feladatot, a 45 56 közötti időszak még nehezebb, de ahogy a konferencia elején a legfőbb ügyész úr, illetve Darák Péter, a Kúria elnöke is beszélt róla szándék van arra, hogy ezeket jogilag is rendbe tegyük. Ugyanis nem lehet úgy egy jogállamról beszélni, harminc évvel a rendszerváltás után, hogy ezek a törvénysértő pártállami-politikai perek ne lennének rendezve. Ugye vannak olyan esetek, amikor a hozzátartozók kérhették a rendszerváltás után ezeknek az ügyeknek a rendbetételét, de például ha mondjuk egyházi személyekre gondolunk, ugye ott nincs egyenesági leszármazott gyermek, házastárs egy pap esetében, ott ezekre nem került sor. Van, ahol a hozzátartozók

nem kezdeményezték, és mindenképpen fontos az egy jogállamban, hogy a korábbi, diktatúrák által elkövetett bűnök azok feltárára kerüljenek és legalább erkölcsi, minimum értelemben erkölcsi kárpótlásra sort tudjunk keríteni, és ezek a kutatások, ezek a feldolgozások ezt a célt szolgálják.

- Köszönöm szépen, hogy itt volt velünk! Soós Viktor Attila történészt, a Nemzeti Emlékezet Bizottság tagját kérdeztem az elmúlt percekben.

Kulcsszavak:

#Soós Viktor Attila

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[Törvénysértő perek 1945 után....](#)

M5 EZ ITT A KÉRDÉS - 2019.09.19.

A felvétel az alábbi linken megtekinthető:

<https://www.mediaklikk.hu/video/ez-itt-a-kerdes-2019-09-19-i-adas/>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#tv

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[Törvénysértő perek 1945 után – A kutatás lehetőségei c. konferencia részlet](#)

HETI.TV - 2019.09.19.

A felvétel az alábbi linken megtekinthető:

<https://heti.tv/2019/09/19/torvenyserto-perek-1945-utan-a-kutatas-lehetosegei-c-konferencia-reszlet/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Az 1945 utáni politikai és törvénysértő perek szisztematikus feltárásába kezd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága

INFORÁDIÓ, PARAGRAFUS - 2019.09.19.

Mv: A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról egy, a törvénysértő perekről rendezett tudományos konferencián. A következőkben Polt Péter legfőbb ügyész az eseményen elmondott beszédét hallják.

Polt Péter, legfőbb ügyész: Éppen harminc éve zajlottak le azok a nagyon fontos folyamatok, amelyek kivezették az országot az állampárt irányítása alól. Harminc év hosszú idő, de az adósságunk számos, és nem egyenlítettük ki még ezt az adósságot, sok-sok feladat hátravan. Talán tettünk így együtt elég sokat is, de azt gondolom, hogy mindaddig, amíg ki nem derül, hogy mi történt azokban az évtizedekben, hogyan történt, és elégtételt nem szolgáltatunk azoknak, akik elszenvedték ezeket a történéseket, addig nem dőlhetünk hátra. Harminc évvel ezelőtt még keveset beszélhettünk a törvénytelenésekről és különösen az 1945-öt követő közvetlen időkről, az ottani törvénysértő perekről. E konferencia tárgyát képező kutatásokhoz a folyamat elindult, de igen lassan haladt, elnök úr beszélt ennek lehetséges okairól is. De már akkor elkezdődött az, ami a mai eseményekhez is vezet, az érintettek családtagjai sok-sok évtizedes hallgatás után végre elmondhatták a történeteiket, a család falai közül a szélesebb nyilvánosságra is eljutottak ezek. Az érdeklődők megnézhatték most már nyíltan A tanú című filmet, elolvashatták Faludy György Pokolbéli víg napjaim, vagy Arthur Koestler Sötétség délben című regényét. Valamifajta kép kezdett kirajzolódni, a történészek pedig elkezdhatték a kutatásokat. Azt már tudjuk, hogy az elmúlt harminc évben számos megdöbbentő adat került nyilvánosságra mind a koncepciók eljárások, mind pedig az azt követő súlyos büntetések, sokszor halálbüntetések számáról. A feltárt adatok sokféle csoportosításra lehetőséget adtak, így mára már vannak ismereteink politikai ellenfelekkel történő leszámolásokról, az egyházak elleni támadásokról vagy gazdasági indíttatású politikai kirakatperekéről. A kutatások természetesen alapot adtak arra is, hogy mielőbb orvosolni kell a törvénytelen elítéléseket. Ez nem volt egy gyors folyamat. A történetek után évtizedek elmúltával, a '90-es évek elején a jog még nem volt erre felkészülve, mondjuk ezt ki nyíltan. Jogorvoslati rendszerünk nem volt akkor alkalmas az igazság kimondására, arra, hogy ezekben az ügyekben formálisan, jogi

keretek között a politikai erőszak, vagy ha úgy tetszik, és ez nyersebb, de igazabb megfogalmazás, a politikai terror érvényesült. Kezdetekben az igazságnak a napvilágra kerülését és érvényesítését mindenki a saját eszköztárával segítette. A történészek az előbb említettek szerint a tények, körülmények feltárásával, a túlélők történeteinek összegyűjtésével, az iratok felkutatásával, a jogtörténészek pedig a bírói függetlenség felszámolására hozott titkos utasítások feltárásával, az állampárt a bírósági, ügyészségi vezetők közötti kapcsolatrendszer bemutatásával vettek részt ebben a folyamatban. A feltárt emlékek közül kulcsfontosságúak voltak azok az iratok, amelyek bebizonyították, hogy a vádak és ítéletek közvetlen államvédelmi ellenőrzés alatt álltak, és a védelem formalitás volt csupán. A semmisségi törvények abszolút fordulópontot jelentettek az igazság feltárásában, a történetek utólagos orvoslásában. Előtte is azonban, ahol a hatályos büntetőeljárás megengedte, az akkor még létező törvényességi óvás igénybevitelével lehetett elérni a terheltek felmentését bűncselekmény hiányában. Az 1945. évi VII-es törvénycikk alapján 1945. február 3. és 1950. április 1. közötti időszakban háborús és népellenes bűnök miatti elítéltek felmentéséről ügyészségi statisztika nem áll rendelkezésre sajnos, mert a törvényességi óvason belül nem tudtuk akkor külön rögzíteni a statisztikai számokat. És még nagyobb baj a történelem szempontjából, hogy ezeket az iratokat már kiselejtezték. Úgy gondolom azonban, hogy a történészeknek ennek ellenére is vannak lehetőségeik utólagosan rekonstruálni ezeket az ügyeket is. Eljutottunk azonban végre a semmisségi törvényekig, amikor a törvényhozás összesen négy jogszabályt fogadott el, amelyek a jogi, politikai, valamint az erkölcsi rehabilitálást szolgálták. Arra már van statisztikánk, hogy 1994 óta 286 ügyben vizsgáltuk meg az eljárást, ebből a legfőbb ügyész 52 ügyben 216 személy tekintetében tett hivatalból indítványt a semmisség igazolására. A vizsgált ügyekből megállapítható, hogy ha az elítélteknek volt élő hozzátartozója, akkor kérelmükre már sor került a semmisség kimondására. 1994-ben például 145 semmisségi kérelem érkezett a Legfőbb Ügyészségre, ugyanakkor az ezt követő években, és, hát, ez, azt gondolom, hogy természetes dolog, tíz alatti volt a kérelmek száma, majd a legfőbb ügyész hivatalbóli indítványai 2016 óta megduplázták a semmissé nyilvánítási eljárások számát. Ez mutatja, hogy milyen fontos a hivatalbeli eljárás, hiszen az idő telik, sajnos a szemtanúk, hozzátartozók, érintettek eltávoznak közülünk, de a történetünk velünk marad, és azt is rendezni kell. A legfőbb ügyész hivatalból azokat az ügyeket vizsgálhatja, amelyekben halálbüntetést is kiszabtak. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága által feltárt adatokkal összehasonlítva úgy tűnik, hogy körülbelül eljutottunk az ilyen ügyek feléhez, tehát a fele még hátravan. Nem szeretném részletezni a feldolgozás nehézségeit, mert akik jelen vannak, azok többségében tudják, hogy az iratok igen

hiányosak, rossz állapotúak, nehezen olvashatók. Többször jelentett már segítséget, hogy a NEB által nyilvánosságra hozott adatok megerősítettek bennünket a halál időpontjában, vagy az ítélet számában, mert az iratok sokszor fogalmazványokat, aláíratlan példányokat tartalmaztak csak. Természetesen mi is igyekeztünk segítséget nyújtani a NEB kutatóinak, például a nálunk lévő iratok digitalizálásának lehetővé tételével. Az ügyek feldolgozása során szerzett tapasztalatokat nem lehet a ma használatos jogfogalmakkal leírni. Nyilván nem jogállamról volt szó, de nem csak erről beszélhetünk, én azt gondolom, hogy a jog alapvető értékeit sértették akkor meg, és halálbüntetéseket szabtak ki többrendbeli gyilkosság miatt például úgy, hogy nem szerepel az ítéleti tényállásban, de az indoklásban sem, hogy a gyilkosok, idézőjelben, mikor kit és hol öltek meg. Ehelyett, sokszor sommásan, annyi volt olvasható, hogy az elítéltek szovjet harckocsikra lőttek. Azt gondolom, hogy nem igényel kommentárt. A diktatúra jellemzően sokvádlosságú ügyeket konstruált, ilyen volt például az idézőjelbe tett csepeli ellenforradalmárok ügye, ahol a tényállás azt tartalmazza, hogy a csepeli munkások közé züllött, megint csak idézőjelben, züllött horthysta elemek furakodtak, zendülést szítottak, bár konkrét, egyes vádlottakra lebontható elkövetési magatartás nem volt található a döntésben. Hihetetlenül sok ügyben csupán az MSZMP, tehát az állampárt ideológiai brosúráiban megfogalmazottak köszönnek vissza tényállás helyett, tehát nem mellett, hanem tényállás helyett. Az aktákból azt is láthattuk, hogy az ilyen ítéletnek mai fogalmaink, de még az akkori fogalmak szerint is nem nevezhető döntések életsorsok alakulását hogyan befolyásolták. Túlmutatnak a konkrét joghátrányon, érintették a családot, a házastársakat, a gyermekeket, megváltoztatták többeknek az életútját. Erre is tudok példát mondani, az az orvos, aki megfogalmazta a helyi követelések között azt, hogy minden kisgyermek kapjon gyermekbénulás elleni oltást, ugye ez mint forradalmi követelés nyert megfogalmazást. Ezért elítélték, büntetésének kitöltését követően, messze családjától, az egyik, akkor épülő iparvárosban lett Kőjál-alkalmazott, ahol orvosi tevékenységet végzett, munkáltatója is többször kérte, hogy mentesüljön a büntetés hátrányos következményei alól, merthogy nekik formálisan is orvosra van szükségük, de ezt soha nem kapta meg. Tudok mondani egy másik ügyet is, amikor azért ítélték el a filmgyár dolgozóit, mert egyszerűen tudósítottak arról, hogy mi történt, tudósítottak a forradalom eseményeiről, aztán ezeket a kópiákat használta a hatalom a leszámoláshoz. Beszélünk kell a bizonyításról is, a vizsgált perekben sokszor lehetséges volt az, hogy két tanú azt mondja, a terheltet felismeri a képen, nem azért, mert az arca ismerős, vagy egyébként bármilyen más jellegzetes ismertetőjegye van, hanem azért, mert ilyen munkásruhát szokott hordani. A legmegrázóbb azonban talán mégis az, hogy minden további bizonyítást felülírt a kikényszerített, kiverő beismerő

vallomás, amelynek alátámasztására, megerősítésére meg sem próbáltak, nem is lehetett, mert nem volt ilyen, egyéb bizonyítékokat szerezni. Az ügyek jellemzően kitalált tényállásokon, koholt bizonyítékokon alapultak, aminek az eredménye hamis következtetés, politikai megrendelésre kegyetlen, embertelen büntetés lett. Tehát ezek a perek nem valós eljárások, nem részei az igazságszolgáltatásnak, ahogy erre a Kúria egyébként minden döntésében rá is mutatott. A rögtönbíráskodás, a gyorsított eljárás és a népbírói tanács előtti eljárás olyan környezetet teremtett, amelyben a pártatlan és elfogulatlan ítélezés feltételei egyáltalán nem állottak fenn. Maguk az eljárások a leszámolás, a megtorlás eszközeivé tették az igazságszolgáltatást, és azt gondolom, hogy ez az, ami részünkről még külön lelkiismereti kérdést kell hogy jelentsen, ezt is erre kell hozni, ezt is be kell mutatni.

Mv: Polt Péter legfőbb ügyészt hallották.

Szignál: Paragrafus, minden, ami jog.

Mv: Hírek következnek, utána folytatódik az InfoRádió jogi magazinja.

Mv: Az InfoRádió jogi magazinját hallják. Jó estét kívánok! Exterde Tibor vagyok. 1945 utáni politikai és törvénysértő perek szisztematikus feltárásába kezd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága, mondta el az InfoRádióknak a törvénysértő perekről rendezett tudományos konferencia apropóján Földváryné Kiss Réka, a bizottság elnöke. Király István Dániel interjúja.

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: A Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel közösen a Nemzeti Emlékezet Bizottsága egy hasonló kutatást már megindított, ami az '56-os perekre irányult. Akkor a végrehajtott halálos ítéletekkel végződő '56-os pereket dolgoztuk fel. Már akkor is látszott, ami az '56 előtti pereknél aztán utána még inkább sűrűsödő problémát jelent, hogy a korabeli kommunista hatalom valódi köztörvényes és politikai pereket, ügyeket összemossott. '45 és '56 között ugye egy rendkívül sokszínű skálán kell végigmenni, hiszen itt vannak háborús népellenes ügyek, vannak valódi háborús főbűnösök perei, de vannak valódi köztörvényes ügyek, és vannak olyan ügyek is, például a kulákok elleni perek, ahol nagyon gyakran gyújtogatás vagy más köztörvényes vád alapján ítéletek el és végeztek ki gazdálkodó parasztemberekre igazából teljesen világos politikai okból. Mai tudásunk szerint több mint 1200 olyan kivégzett van, akit '45 után végeztek ki részben politikai, részben köztörvényes alapon, és ezeknek az ügyeknek a szétszalazását próbálja meg a Nemzeti Emlékezet Bizottság a Legfőbb Ügyészséggel és a Kúriával együttműködésben egy nagyobb összefogás keretében megkezdni, szeretnénk áttekinteni ezt a hatalmas iratanyagot.

R: Nehéz dolguk lesz? Könnyű vagy nehéz megállapítani, hogy egy per mennyire törvénysértő vagy volt-e valódi tartalma, valódi oka? Mi alapján tudnak válogatni a '45 utáni perek között?

Földváryné Kiss Réka: Nyilvánvalóan van a pereknek egy olyan köre, amely viszonylag könnyen megfogható, amelyek a második semmisségi törvény hatálya alá esnek, ezek a teljesen egyértelműen törvénysértő politikai büntetőügyek. Igazából ezeknek a szisztematikus feltárása sem zárult még le, tehát ugye azt mondom, hogy a Mindszenty-ügy vagy Grósz-per, mondjuk az egyházi és a mellékperei az egyházi perek szempontjából, vagy éppen a magyar közösség elleni ügy, ugye a szocdem ügyek. Tehát hogy vannak olyan perek, amelyek teljesen egyértelműen törvénysértő koncepciók ügyeknek tekinthetők. Hogyha már csak ezeknek az ügyeknek a szisztematikus feltárásán túlvagyunk, vagy ha végig tudjuk vinni, hogy ezekben az ügyekben kik voltak azok a nyomozók, azok az ügyészek, azok a bírások, akik eljártak, már akkor sok új információt tudunk a társadalom számára nyújtani. És akkor vannak bizony olyan ügyek, amiket rendkívül nehéz megítélni. Lehet, hogy lesz is olyan ügy, amiben egész egyszerűen ennyi idő távlatából nem is fogunk tudni pontosan végső történelmi ítéletet mondani, mert csak a ránk hagyományozott, a kommunista politikai rendőrség által ránk hagyományozott iratanyag maradt fent, és bizonyos esetekben nagyon nehéz eldönteni, hogy az adott bűncselekmény, az megtörtént vagy csak a politikai nyomozók vallatásai során ismert be egy egyébként el nem követett bűncselekményt az áldozat. Amit viszont tudunk ezekben az esetekben is, hogy föl tudjuk tární, hogy kik voltak azok, akik ezeket az ügyeket végigvitték, és mondjuk hogyha ugyanazok a személyek, politikai rendőrségnek ugyanazok a nyomozói kerülnek elő, mint más egyébként koncepciók ügyekben, az is tud orientálni. Tehát nehéz a történészeknek a dolga, de már önmagában az is egy nagy feladat, hogy annak a listáját összeállítsuk, hogy kit végeztek ki bármilyen okból kifolyólag 1989 előtt Magyarországon. Ugyanis ez a lista sem áll rendelkezésünkre. Tehát hogyha tetszik, akkor egy mindenképpen a kutatást nagyon sokban segítő alapsegédlet is hiányzik, ezt is úgy kell különböző adatsorokból összeállítani.

Mv: Földváryné Kiss Rékát, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnökét hallották.

Megszóalalók Polt Péter, legfőbb ügyész Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága

Műsorvezető Exterde Tibor

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása (Kossuth Rádió)

KOSSUTH RÁDIÓ, JÓ REGGELT, MAGYARORSZÁG - 2019.09.19.

Mv: És folytatjuk ugyancsak nemzeti ügyel, hiszen a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága közös szándéknyilatkozatot írt alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról, mégpedig a Kúria épületében. A stúdióban köszöntöm Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnökét. Kezét csókolom, jó reggelt kívánok!

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Jó reggelt kívánok, és köszöntöm a hallgatókat is!

Mv: Na, hát annyira fontos ez az ügy, hogy annak idején, talán már feledésbe merült, a rendszerváltozás idején, az első szabadon választott Országgyűlés elfogadott egy törvényt, az igazságtételi törvényt, amelyet aztán Göncz Árpád köztársasági elnök nem írt alá, hanem az Alkotmánybírósághoz fordult. Az Alkotmánybíróság viszont, a Sólyom László vezette Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek ítélte szembe azzal, ami hasonló volt. A német alkotmánybíróság viszont hasonló törvényt nem ítelt annak. Az indoklásokat érdemes összehasonlítani, a joghallgatók ezt meg is teszik, nem erről beszélünk. Hanem, mivel az nem sikerült, azóta viszont van egy tartozás. Önök ezt folyamatosan róják le, és csökkentik. Hol tart most ezeket a pereknek a feltárása?

Földváryné Kiss Réka: Így van. Harminc évvel vagyunk a rendszerváltás után, és azért az előttünk járó történész generáció és jogász generáció nagyon sokat tett. Tehát nem a nulláról indulunk, de van tennivaló. A Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel 2014-ben kezdődött ez a közös munka. És az első eredményei már megvannak, ezek a honlapunkon is elérhetőek, a perek56.hu alatt, ami azt gondolom, hogy egy nagyon fontos információs kárpótlás volt, hiszen minden olyan pert feldolgoztunk, ahol végrehajtott halálos ítélet született. Ez a jéghegy csúcsa, mondhatjuk. Azt képzelje el szerkesztő úr, hogy negyven kolléga két éven keresztül dolgozott azon, hogy mindenkit, aki a megtorlás részese volt, akár kihallgatóként, akár bíróként, ügyészként, vagy népbíráként, őket azonosítsuk, és lehetőleg egy teljes karrierpályát mutassunk be. Több mint százezer oldal iratanyagot néztek át a kollégák. És most ez a kutatás folytatódik két irányban. Részben szeretnék azokat az 56-os pereket is a

kutatásba bevonni, ahol nem született halálos, de mondjuk életfogytiglanra, vagy 20-25 éves börtönbüntetésre ítélték 56-osokat. Nem is tudjuk, hogy hány perről van szó. Több vidéki levéltárból, bírósági irattárakból próbáljuk meg összefésülni az anyagot. Mv: Ezek titkosított anyagok? Egy része (...) nyilván.

Földváryné Kiss Réka: Nem. Titkosítva voltak, de hogy mondjam, én azt gondolom, hogy a diktatúra arra se vette a fáradságot, hogy slampos volt a végén, hogy ezeket az anyagokat rendbe tartsa, selejtezte. Tehát van olyan kivégzettünk, akinek nincs meg az iratanyaga. Tehát egyfelől errefele megyünk. Ez 1200 embert érint legalább, 1200 áldozatot, de ami legalább ennyire fontos és legalább ekkora hiány, hogy elindulunk '56 előtti időszakokkal. Tehát a '45 és '56 közötti törvénysértő pereket is megpróbáljuk szisztematikusan perről perre, ügyről ügyre föltárni. És hát itt olyan dologba akadtunk, azt se tudjuk, hogy Magyarországon hány embert végeztek ki 1956 és '89 között? Most van egy hozzávetőlegesen biztos számunk sok-sok kutatás után. Több mint 1200 ember, 1221, ebben vannak köztörvényesek, tehát akik tényleg mondjuk anyagyilkosok voltak, és vannak politikaiak. Vannak olyan politikaiak, akik valóban koncepció-s törvénysértő per áldozatai voltak, voltak valódi háborús bűnösök, és van egy nagy keveredés, hát hiszen a diktatúra pontosan azzal akarta a politikai ellenfeleit is lehetetlenné tenni, hogy politikai köztörvényes ügyeket összerosott. Nagyon nehéz szétszálazni, a kollégák most tulajdonképpen ebbe a nagy vállalkozásba fogtak bele.

Mv: Mi a szerepe ebben a Kúriának, és mi a szerepe a Legfőbb Ügyészségnek?

Földváryné Kiss Réka: Két dolog, pontosabban több dolog is. Részben folyamatos konzultáció van, és jogi tanácsadás van, tudnak nekünk segíteni. A második dolog, hogy náluk van egy nagyon fontos személyzeti irattár, amit mi a kutatásaink során fölhasználhatunk. Tehát azoknak az ügyészeknek, bírának az anyagát, életrajzait onnan tudjuk megnézni. A harmadik pedig, hogy ennek a kutatásnak a végeztével vannak még jogi feladataink is, hiszen a semmisségi törvények kapcsán, ugye négy semmisségi törvényről beszélünk, de hát itt az áldozatok családtagjainak kellett kérni az eljárás elindítását. Na, most, hogyha mondjuk egy római katolikus papról van szó, vagy olyan valakiről, akinek nincsen élő hozzátartozója, akkor el sem indulhatott az eljárás.

Mv: Vagy, hogyha olyan fiatal volt, hogy még nem lett családja.

Földváryné Kiss Réka: Hogy nem volt családja. Na, most a Legfőbb Ügyészség és a Kúria ezt az '56-os ügyek esetében már rendezi. Tehát a Legfőbb Ügyészség hivatalból indítja meg a semmisségi eljárást minden esetben, ahol '56-tal kapcsolatos ítélet született. És hát ugyanezt majd a '45 és '56 közötti biztosan törvénysértő perek esetén is el kell indítani. Azt gondolom, hogy ez egy nagyon fontos erkölcsi, jogi és

információs kárpótlás lesz, még ha megkésve is, de van még tennivaló ebben az ügyben. És itt a folyamatos együttműködés a három intézmény között az egyszerre ad egy szakmai biztonságot, tehát hogy hitelesen föltár történeti adatok alapján, és utána megadni a jogi kárpótlást azoknak, akiknek ez jár. Ez a fontos feladat.

Mv: Mit gondol, élnek még azok, akik ebben tehát elkövetőként szerepeltek, ezekben az ügyekben?

Földváryné Kiss Réka: Azt gondolom, hogy sajnós a biológia, nem sajnós, a biológia törvényszerűsége, hogy itt lehetséges, hogy egy-egy élő személy még van, de hát mondjuk, hogyha egy nagyon emblemikus példát hozunk, ugye ott volt a Mansfeld Péterrel szemben halálos ítéletet kérő Mácsik György, akiről talán kevesebben tudják, hogy nemcsak Mansfelddel szemben, hanem más kiskorúakkal szemben is kért halálos ítéletet.

Mv: Hát ő volt ennek a specialistája. Ő kapta ezt a feladatot nyilván.

Földváryné Kiss Réka: Nem rajta múltott, hogy másokat nem ítélték halálra, de ebből a kutatásból ez is kiderült. Hát ugye ő is meghalt két évvel ezelőtt. Tehát itt azt gondolom, hogy most már a legfontosabb feladatunk az az, hogy a nyilvánosság számára egyértelműen hitelesen és érthetően bemutassuk, hogy mennyire erkölcstelen, és a jog értékeit semmibe vevő diktatúra volt, Magyarországon épült ki 1945 után folyamatosan, hogy ezt nyilvánvalóvá tegyük, és az áldozatok leszármazottainak pedig adjunk egy olyan kárpótlást, hogy megnevezhetjük azokat az embereket, akik a szeretteiket, a családjaikat, ellehetetlenítették és kötéltre juttatták. Ez azt hiszem, hogy ez időtlen feladat.

Mv: Hát meg ugye a fiataloknak, hogy tudják, hogy mi történt, és hogyha valamiféle eligazodási pontot keresnek akár a mai közéletben is, akkor tudják mihez viszonyítani azokat az üzeneteket, amelyek már ismerősek lehetnek abból a bizonyos rémes korból.

Földváryné Kiss Réka: Azt gondolom, hogy ilyen szempontból, hogy ez az adatbázis az interneten jelenik meg, és mindenki számára hozzáférhető, ez egy alap, bár nem elegendő. Nagyon sok tanár szervezettal együttműködésben. Éppen a Rákóczi Szövetséggel a nyáron, illetve az Országgyűlés Hivatalával egy olyan közös programot szerveztünk tanároknak, ahol ezeket az új kutatási eredményeket mutattuk be. És azt gondolom, hogy ők partnerek voltak abban, hogy ez az oktatásban rendhagyó történelemórákon keresztül személyes történetekre lebontva jusson el a fiatalságnak. Én azt gondolom, hogy ez egy jó út.

Mv: Köszönöm szépen! Földváryné Kiss Rékát, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnökét hallották.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatja az 1956 utáni megtorló perek feltárását a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága

KOSSUTH RÁDIÓ KRÓNIKA 10:00 - 2019.09.19.

Mv: Folytatja az 1956 utáni megtorló perek feltárását a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága. Egy 2014-ben kötött együttműködést újítottak most meg. Akkor minden olyan pert feldolgoztak és nyilvánosságra hoztak, amiben halálos ítélet született, mondta el a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke. Földváryné Kiss Réka hozzátette, most az a céljuk, hogy azokat a pereket is feltárják, amelyekben életfogytiglanra vagy 20-25 éves börtönbüntetésre ítélték az '56-os eseményekben résztvevőket, emellett az 1945 és 1956 közötti pereket is megpróbálják minél pontosabban bemutatni levéltári dokumentumok és bírósági anyagok alapján. Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: A legfontosabb feladatunk az az, hogy a nyilvánosság számára egyértelműen hitelesen és érthetően bemutassuk, hogy mennyire erkölcstelen és a jog értékeit semmibe vevő diktatúra volt Magyarországon, épült ki 1945 után folyamatosan. Hogy ezt nyilvánvalóvá tegyük, és az áldozatok leszármazottainak pedig adjunk egy olyan kárpótlást, hogy megnevezhetjük azokat az embereket, akik a szeretteiket, a családjukat ellehetetlenítették és kötélre juttatták. Én azt hiszem, hogy ez időtlen feladat.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Közös szándéknyilatkozatot írtak alá...(InfoRádió)

INFORÁDIÓ REGGELI HÍREK 7:00 - 2019.09.18.

Mv: Közös szándéknyilatkozatot írtak alá a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának vezetői az 1956-os forradalom és szabadságharcot

követő megtorlás feltárásáról, egy, a törvénytörő perekről rendezett tudományos konferencián. Részletek Rozgonyi Ádámtól.

Megszólaló: Mi azt tapasztaltuk levéltáros kollégáimmal már évek óta, hogy a kutatók nagy többsége talált történetkutatással kopogtat be a levéltárakba. És itt nem is véletlenül mondom a családtörténetet, mert nem családfa kutatás, tehát kezdi mindenki az anyakönyvekkel, de aztán ahogy rákap az ízére, egyre több és több dokumentumot fedez fel, és ez egy több éves szenvedély. Magyarországon ez egy nagyon népszerű foglalatosság. Úgy terveztük a projektet, hogy az első és legfontosabb a családtörténeti kurzusok felnőtteknek, illetve a levéltár pedagógiai órák általános iskolás, felső tagozatos és középiskolák diákjainak. Később erre aztán más projektek is épülni fognak. Kiadványokat teszünk közzé, adatbázis-építéssel fogunk jelentkezni és egyre több és több dokumentumot szeretnénk közrebocsátani az érdeklődő kutatók számára.

A levéltár indított egy Facebook oldalt a Hetedíziglen nevet viseli, tehát itt bárki megtalálhatja az információkat. Minden intézmény más időpontban, de ősszel indítja a foglalkozásokat. Ezeket rendszeresen közzétesszük. Általában négy-öt alkalmas kurzusokat indítanak a levéltárak, de, hogyha valaki nem fér be az első körbe, akkor nyilván újra indul és újra lehet jelentkezni.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Törvénytörő perek 1945 után

M1 MA REGGEL - 2019.09.18.

A műsor felvétele a video 07:32 percétől itt megtekinthető:

<https://www.mediaklikk.hu/video/ma-reggel-2019-09-18-i-adas-6/>

Hasonló tartalommal megjelent cikkek:

2019.09.18. - webradio.hu - NEB: az 1945 és 1956 közötti törvénysértő perek feltárásával folytatódik a munka

2019.09.18. - hir.ma - NEB: az 1945 és 1956 közötti törvénysértő perek feltárásával folytatódik a munka

2019.09.18. - evangelikus.hu - NEB: az 1945 és 1956 közötti törvénysértő perek feltárásával folytatódik a munka

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#tv

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[Az 1945 utáni törvénysértő perek feltárásával folytatódik az Emlékezés és Emlékeztetés című 2014-ben indult kutatási program](#)

M1 HÍRADÓ 16:00 / KOSSUTH RÁDIÓ KRÓNICA- 2019.09.17.

Mv: Az 1945 utáni törvénysértő perek feltárásával folytatódik az Emlékezés és Emlékeztetés című 2014-ben indult kutatási program, erről írt alá szándéknyilatkozatot a Kúria a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának képviselője. Az aláírók célja, hogy kutatásaikkal hozzájáruljanak a kommunista diktatúra örökségének bemutatásához.

R: A kutatók 126 kivégzéssel végződő per 110 ezer oldalnyi iratanyagát dolgozták fel. Ami a leginkább szembetűnő volt, hogy az ezekben az ügyekben eljáró bírák és ügyészek 42%-ának nem volt jogi végzettsége, 10%-uk pedig egy évnél kevesebb szakmai gyakorlattal rendelkezett. Volt olyan ügyész, aki 25 évesen kért halálbüntetést a vádlottakra. A szándéknyilatkozat aláírása alkalmából rendezett szakmai konferencián a Kúria elnöke arról beszélt, a perek feldolgozása komoly kihívás elé állította a kutatókat.

Darák Péter, elnök, Kúria: Nagyon nehéz rekonstruálni ezeket a régi pereket. Sokszor a tudományos alaposságú kutatás az iratok hiányosságai miatt nem lehetséges.

R: A Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke felidézte, a politikai megrendelésre hozott ítéleteket sokszor úgy akarták szalonképessé tenni, hogy a vádlottakat köztörvényes bűnözőknek állították be.

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: A megtorló hatalom előszeretettel keverte össze a politikai ügyeket és köztörvényes ügyeket előszeretettel kevernek bele köztörvényes vádakot valós politikai ügyekbe.

R: A legfőbb ügyész azt mondta, hogy az '56-os forradalom után indult megtorló perek a jogállamiság alapvető értékeit hagyták figyelmen kívül.

Polt Péter, legfőbb ügyész: Az ügyek jellemzően kitalált tényállások, koholt bizonyítékokon alapultak, aminek az eredménye hamis következtetés, politikai megrendelésre kegyetlen embertelen büntetés lett. Tehát ezek a perek nem valós eljárások, nem részei az igazságszolgáltatásnak.

R: A megtorlás perei után következik az 1945 és '56 közötti időszak büntetőpereinek feltárása, ami várhatóan még nagyobb kihívás elé állítja majd a kutatókat.

Megszólalók Darák Péter, elnök, Kúria; Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága; Polt Péter, legfőbb ügyész
Műsorvezető Székely-Varga Edina

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió #tv

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében](#)

KATOLIKUS RÁDIÓ HÍRTÜKÖR - 2019.09.17.

Mv: A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében. Kövér Tamás a részletekről.

R: Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának az elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

Polt Péter emlékeztetett, a rendszerváltás után nyomban felmerült az igény a törvénytelenések orvoslására, de a jog akkor még nem volt erre mindenben alkalmas. Rámutatott, amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, nem dőlhetünk hátra. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága által vizsgált kivégzéssel zárult '56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátra van a semmisségi eljárás, fűzte hozzá a legfőbb ügyész.

Földváryné Kiss Réka elmondta, akik az '56 utáni megtorlásokban részt vettek, azok sokszor a puhuló diktatúra biztos támaszai maradtak akár az 1980-as évekig is. A kutatás következő fázisában a tíz éves vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel záruló 1956 utáni megtorló perek vizsgálata következik, mondta a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[Az 1945 utáni politikai és törvénytörő perek szisztematikus feltárásába kezd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága](#)

INFORÁDIÓ REGGELI HÍREK - 2019.09.17.

Mv: Az 1945 utáni politikai és törvénytörő perek szisztematikus feltárásába kezd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága, mondta az InfoRádióknak Földváryné Kiss Réka, a bizottság elnöke. A kutatás módszertanáról és az első eredményekről ma konferencián számolnak be a szakemberek.

Földváryné Kiss Réka, elnök, Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Problémát jelent, hogy a korabeli kommunista hatalom valódi köztörvényes és politikai pereket, ügyeket összerosott. '45 és '56 között egy rendkívül sokszínű skálán kell végig menni, hiszen itt vannak háború, népellenes ügyek, vannak valódi háború főbűnösök pereit, de vannak valódi köztörvényes ügyek. És vannak olyan ügyek is, például a kulákok elleni perek, ahol nagyon gyakran gyűjtogatás, vagy más köztörvényes vád alapján ítélték el és végezték ki gazdálkodó paraszt embereket, igazából teljesen világos politikai okból. Mai tudásunk szerint több mint 1200 olyan kivégzett van, akit '45 után végezték ki részben politikai, részben köztörvényes alapon, és ezeknek az ügyeknek a szétszalazását próbálja meg a Nemzeti Emlékezet Bizottság a Legfőbb

Ügyészséggel és a Kúriával együttműködésben megkezdeni, szeretnénk áttekinteni ezt a hatalmas iratanyagot.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#rádió

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

ONLINE MÉDIAMEGJELENÉSEK

Törvénysértő perek 1945 után – a kutatás új útjai

UJKOR.HU - 2019.09.24. - SZERZŐ SZÓTS ZOLTÁN OSZKÁR

Kutatástervezési és módszertani szempontból egyaránt fontos rendezvény zajlott le a Kúria épületében 2019. szeptember 17-én. A Törvénysértő perek 1945 után – a kutatás lehetőségei című konferencián Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke ismertették a 2014-ben indult Emlékezés és emlékeztetés kutatási program eredményeit, majd szándéknyilatkozatot írtak alá, hogy együttes erővel feltárják az 1945 és 1956 közötti törvénysértő pereket. A jelenlevők ezen felül hat tudományos előadást hallgathattak meg, amelyek során Zinner Tibor, Szekér Nóra, Horváth Zsolt, Kiss Dávid és Rác János, Soós Viktor Attila és Galambos István ismertette korszakra vonatkozó kutatásaik egy-egy szeletét, felvázolva az adott területben rejlő további lehetőségeket, fehér foltokat is.

Darák Péter köszöntőjében kiemelte, hogy mennyire nehéz a korabeli peranyagokból a tényállás rekonstruálása, hiszen a tudományos alaposágú kutatás sokszor nem lehetséges az iratok hiányosságai miatt. Polt Péter szerint már a rendszerváltáskor megszületett az igény a törvénytelen ségek feltárására, azonban a munka nehezen haladt. A megszülető semmisségi törvények nyomán indult felülvizsgálati ügyek amellet, hogy az érintettek számára erkölcsi kárpótlást jelentettek, tudományos tapasztalatot is hoztak. A perek felülvizsgálata során arra a következtetésre jutottak, hogy ezek az ügyek a jog legalapvetőbb követelményeit sértették meg. Az eljárások kitalált tényállásra, koholt bizonyítékokra épültek, a döntések politikai megrendelésre születtek, a büntetések pedig embertelenek és aránytalanul nagyok voltak. Az igazságszolgáltatás tehát a megtorló gépezet részévé vált.

Földváryné Kiss Réka elmondta, hogy a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága 2014 végén indította el „Emlékezés és emlékeztetés” címmel közös kutatási programját, amelynek az volt a célja, hogy teljeskörűen feltárja az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő, kivégzéssel végződött pereket. A kutatási program során mind a 126 kivégzéssel végződő pert feldolgozták. Negyven kutató tizenkét levéltárban és törvényszékek irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át. A kutatás eredményei nyomán született meg a Perek '56

adatbázis, amely 2018 óta nyilvános, és jelenleg 865 vádlott, köztük a 231 kivégzett, valamint 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró és 207 népbíró adatait tartalmazza. Földváryné Kiss Réka azt is hangsúlyozta, hogy az egykori kárvallottak és családtagjaik mind a mai napig igényt tartanak a morális és információs kárpótlásra. E kutatási programok végigvitele miattuk legalább annyira fontos, mint tudományos szempontból. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága elnöke örömét fejezte ki, hogy a Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel közös kutatási program folytatódhat, és célba veheti az 1945 és 1956 közötti pereket. Reményét fejezte ki, hogy a Perek '56-hoz hasonló, nyilvános adatbázis épülhet fel a kutatás eredményeként.

Zinner Tibor a nemrég elhunyt Gál Attila emlékének is szentelte 1235 kivégzés Magyarországon: 1945. február 4. – 1988. július 14. című előadását, akinek fontos szerepe volt a törvénytelen ségek feltárásában. Az előadó történész szakértőként maga is fontos szerepet játszott a rendszerváltás utáni semmisségi törvények kidolgozásában. Zinner véleménye szerint a semmisségi törvények egyik fő problémája az, hogy az érintetteknek vagy családtagjaiknak kellett kérvényezni az eljárást, így azokat, akiknek nem volt családja (példának okáért a katolikus papok), nem rehabilitálhatták. Az újratárgyalásnál az iratok hiánya okozza a legnagyobb problémát: a rögtönítélő bíróságok dokumentumait hivatalból semmisítették meg, más iratok a szakszerűtlen tárolás miatt pusztultak el. Az iratok hiányában a korabeli sajtót lehet segítségül hívni, azonban kontrollforrás nélkül ez nem jelent igazi megoldást. Mindez azt eredményezi, hogy számos ügy ma is függőben van. Zinner rámutatott, hogy az egykori peres eljárások során a minimális jogbiztonság sem érvényesült, ezért az esetek egy részében a kivégzéseket ad absurdum nem bírósági ítélet végrehajtásának, sokkal inkább politikai gyilkosságnak kellene tekinteni.

Szekér Nóra Donáth György és társainak pere, valamint a kapcsolódó perek és eljárások című előadásában kiemelte, hogy a kutatásának tárgyát képező eljárás talán kevésbé ismert a Mindszenty- vagy a Rajk-perhez képest, de jelentősége mégis hasonló azokéhoz. A persorozat folyamán a Magyar Testvéri Közösség nevű szervezet tagjait vádolták meg azzal, hogy fegyveres összeesküvést szöttek a „fiatal magyar demokrácia” megdöntésére. A nagypolitikai cél a Független Kisgazdapárt kompromittálása volt. Hét kisgazda képviselőt és egy minisztert tartóztattak le, a megszálló szovjet hatóságok a párt főtitkárát, Kovács Bélát is elhurcolták. Az „összeesküvés” szervezettörténetileg is fontos cezúra, az 1970-es évek állambiztonsági tankönyveiben külön kezelték az előtte és az utána folytatott állambiztonsági munkát. Már 1945 nyarán megkezdték az ügynökök beépítését, majd

1946 őszén a letartóztatásokat. Az eljárások során Donáth Györgyöt és Püskösti Lászlót kivégezték, 349 évnyi börtönbüntetést osztottak ki az 527 letartóztatott között, és összesen 2450 ember került az államvédelem nyilvántartásába. A közösségi ügyekhez kapcsolódó bűnlajstrom további koncepciós perek alapja lett 1947 és 1953 között. A nyilvántartásba vettek egészen az 1970-es évek elejéig megfigyelték, s külön csoportként kezelték.

Horváth Zsolt nyugalmazott tanácsvezető bíró A Nitrokémia-ügy s az 1946. évi VII. tc. különtanácsi „gyakorlata” című előadásában az 1948-ban hűtlenség miatt indított eljárás részleteibe vezette be a hallgatóságot. Az 1920-as években alapított Nitrokémia Rt. kapcsán indított perben a vád a második világháború alatti, külföldön befagyott követelésekig nyúlt vissza. A háború után Makay Miklós kapta feladatként ezek rendezését. Kiutazását Szabó Kornél miniszteri biztos (később vezérigazgató), valamint a felügyeletet gyakorló Kelemen Gyula iparügyi és Sárkány József honvédelmi államtitkár engedélyezte. Makay magával vitte egy korábban, Brazíliában már felhasznált gyártási eljárás terveit is, amelyet Svájcban akart újra kivitelezni. A vád ezt úgy értelmezte, hogy hadititkokat adott ki az ellenséges hatalmaknak, amire az engedélyezők biztatták fel. Szabó Kornélt a per végén kivégezték. A per valódi célja a kommunista és a szociáldemokrata párt egyesülését ellenző politikusok (Kelemen Gyula közéjük tartozott) eltávolítása, illetve megfélemlítése volt.

A délutáni szekció Rácz János és Kiss Dávid közös, A Budapesti Népbíróság végrehajtott halálos ítéletei 1945-ben – kutatási tapasztalatok című prezentációjával indult. A kutatók azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy megtalálják, kik azok, akik népbíróként vagy népügyészként részt vettek a halálos ítélettel végződő peres eljárásokban. A népbíróági perek iratanyaga önmagában nem elegendő a személyi állomány feltárásához. A nevek sokszor hiányoznak, olvashatatlanok, vagy maga a dokumentáció hiányos. A tárgyalási naplók, iktatókönyvek segíthetnek, de nem lehet eltekinteni a már megjelent vagy kéziratban maradt visszaemlékezésektől, a különböző szakszervezetek, valamint az MKP és az MDP személyi anyagaitól, valamint az állambiztonsági iratoktól. A két történész a budapesti népbírák adatait már táblázatba vitte, ez jelenti majd az alapját további kutatásaiknak.

Soós Viktor Attila A Grósz József és társai büntetőügy és holdudvara című előadásában az egyházak megtörésére irányuló perek kutatását foglalta össze. Elmondta, hogy több perben születtek már komoly eredmények, így a Grósz- vagy a

Mindszenty-ügyben is, azonban a különböző perek egymással való összefüggéseinek teljes feltárása még várat magára. Grósz József peréről például jelent már meg kötet Balogh Margit és Szabó Csaba szerkesztésében, de legalább húsz olyan per van, amelyik valamilyen szinten kapcsolódik ehhez. A feltáráshoz elengedhetetlen a levéltári alapkutatás, majd a feldolgozás után a szisztematikus összehasonlítás. A kiindulásnál nehézséget okoz, hogy nincs korabeli leírás vagy mindenre kiterjedő kutatás (a legteljesebb talán az 1989-es tényfeltáró bizottsági anyag), ami bemutatná, hogy melyik perek jöhetnek szóba.

Galambos István A „kulákok” üldözése címmel tartott előadást. A kuláküldözés olyan eleme a magyar paraszti társadalom felszámolásának, amelyet sokszor emlegetnek, tudományos szempontból mégis kevesebb figyelmet kapott eddig, mint megérdemelte volna. A kulákminősítés alapja a közhiedelemmel szemben nem a földtulajdon volt, hanem a helyi tanácsok eseti döntésén múlt, hogy kit kezelnek így. A sors különösen gonosz fintora, hogy sok gazda éppen az 1945-ös földosztás hatására került olyan helyzetbe, hogy kuláknak minősíthessék később. A kulákellenes perek csak a jéghegy csúcsainak tekinthetők. A rendőrség és a tanács gyakran vegzálta, ok nélkül bírságot a parasztokat. A beszolgáltatási és termelési kényszer háború után fenntartása eleinte még indokolt volt, később azonban a megfélemlítés alapját jelentették. Gyakoriak voltak a közellátás veszélyeztetésére vagy a szabotázsra vonatkozó vádak is. Ami a kutatás lehetőségeit illeti, itt is egészen hasonló a helyzet, mint a korszak más peres ügyeinél: a rendelkezésre álló bírósági iratok hiányosak, alapvetően csak a vád szempontját tükrözik, így megfelelő kritikával kezelendők, lehetőség szerint más forrásokat is bevonva.

A hat előadás tartalmi és módszertani szempontból egyaránt kiválóan egészítette ki a rendezvény első szakaszában elhangzottakat. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága, a Kúria és a Legfőbb Ügyészség új közös kutatási programja számos területet érint majd, és lezárulása után remélhetőleg jóval tisztábban fogunk látni az 1945 és 1956 közötti korszak történetét illetően. Addig azonban számos kutatásra lesz szükség, hiszen ahogy az elhangzott előadások is rámutattak, számtalan fehér foltot kell még eltüntetnie a történészeknek.

<http://ujkor.hu/content/torvenyserto-perek-1945-utan-kutatas-uj-utjai>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka #Soós Viktor Attila
#online

Kiegyenlítetlen adósságok: törvénysértő perek 1945 után

MANDINER.HU - 2019.09.20. - SZERZŐK RAJCSÁNYI GELLÉRT, CZÓKOS GERGELY

A hatalom birtokosai a jogot teljes mértékben a politikai érdekek kiszolgálásának eszközévé silányították. Többek között erről szólt a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága közös, Törvénysértő perek 1945 után – a kutatás lehetőségei címmel megrendezett konferenciája.

„1948. december 1-jén az esztergomi prímási palota fényűzően berendezett lakosztályában két papiruhás gonosztevő hajolt össze. [...] Mindszenty József [...] a rangban utána következő, de hitványságban vele egyenrangú kalocsai érseknek, Grósz Józsefnek mondta fülbe politikai végrendeletét. [...] Mindszenty József ebben az esztendőben megbízást adott egy hírhedt és körmönfont ellenforradalmárnak, dr. Bozsik Pál remetekertvárosi plébánosnak, hogy szervezzen összeesküvést népi demokráciánk ellen, s egyben dolgozza ki az összeesküvés gyakorlati programját. [...] Mindszenty azonban rosszat sejtett. Sejtette, hogy egyre erősödő népi államunk nem tűri már sokáig, hogy az ország első papi méltósága talárjával takarózva uszítson ellene, s közeli letartóztatásával számolt. Ezért hívatta magához Grósz Józsefet, és ezért kötötte a lelkére, hogy letartóztatása esetén vegye át az általa irányított összeesküvés vezetését” – idézett előadása kezdetén Soós Viktor Attila, a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) tagja az Összeesküvés a nép ellen. A Grósz-per és annak tanulságai című, 1951-ben az Országos Béketanács gondozásában megjelent kiadványból.

Ez a néhány mondat remekül érzékelteti azt a hangulatot, amely a kommunista diktatúra politikai pereit övezte. A hatalom birtokosai a jogot teljes mértékben a politikai érdekek kiszolgálásának eszközévé silányították. Többek között erről szólt a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága közös, Törvénysértő perek 1945 után – a kutatás lehetőségei címmel megrendezett konferenciája.

Darák Péter, a Kúria elnöke köszöntőjében a kommunista időszak pereinek kritikai feldolgozása során felmerülő nehézségekről beszélt, míg Polt Péter legfőbb ügyész kifejtette (videóban itt megtekinthető), az 1945 utáni politikai perekben a hatalom kiszolgálói, akik a tényállás megállapítása helyett számos esetben a párt brosúráiban megfogalmazott paneleket hangoztatták, megtagadták a jog alapvető értékeit. A kikényszerített, kivert vallomás felülírt minden bizonyítást, a vádak és ítéletek közvetlen államvédelmi ellenőrzés alatt álltak, a védelemnek pedig csupán formális szerep jutott. Az ítéletek messze túlmutattak a konkrét joghátrányon, az elítéltek családjának életét is döntően befolyásolták. Azt az orvost, aki követelésként fogalmazta meg, hogy minden kisgyermek kapjon gyermekbénulás elleni védőoltást, bebörtönözték, majd büntetése letöltését követően messze családjától, az egyik akkor épülő iparvárosban lett Kőjál-alkalmazott. Itt valójában orvosi tevékenységet végzett, ennek ellenére – bár ezt munkáltatója is többször kérvényezte – hivatalosan soha többé nem praktizálhatott orvosként. A legfőbb ügyész hangsúlyozta, az utókor elemi kötelessége elégtételt szolgáltatni a történések elszenvedőinek, azok hozzátartozóinak, rokonainak, ebben a tekintetben azonban még számos feladatot el kell végezni. A törvénytelenségek orvoslásának irányába tett újabb lépést jelenthet, hogy a NEB elnöke, a Kúria elnöke és a legfőbb ügyész a konferencia során aláírt szándéknyilatkozattal megerősítették elkötelezettségüket a 2014. december 3-án Emlékezés és emlékeztetés címmel indított közös kutatási program folytatására, egyúttal kifejezték szándékukat, hogy feltárják az 1945–1956 közötti időszak törvénytörő pereit.

Földváryné Kiss Réka a Kúria, az Ügyészség és a NEB eddigi együttműködése legnagyobb eredményének, a megtorlás során kivégzettekkel szemben indított eljárásokról készített, a perek56.hu oldalon mindenki számára elérhető adatbázisnak a tapasztalatairól, az ott fellelhető adatokból leszűrhető fontosabb tanulságokról számolt be.

Az adatbázis elkészítésében negyven kutató vett részt, akik a perek feldolgozása során több mint 110 ezer oldalnyi iratot tekintettek át. Munkájuk során tizenkét levéltárban találták meg a perekre vonatkozó dokumentumokat. A téma feldolgozása során a levéltári kutatás azonban nem minden esetben volt elegendő: Földes Gábor és társai, valamint Szobonya Zoltán és társai perének iratai ugyanis csak a törvénytörő irattáraiban lelhetők fel. Emellett van olyan megtorló per, amelynek iratai a mai napig nem kerültek elő, így ezen esetben csak az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára szórványos dokumentumai voltak elsődleges forrásként felhasználhatók.

A perek feldolgozása során megdőlt az az alaphipotézis is, amely szerint az 1956 utáni megtorlás története az egyik legjobban kutatott terület, így a perek listájának összeállításakor nem érheti meglepetés a kutatókat. Többek között ugyanis egy olyan perre – ifj. Góbor Ferenc perére – is rábukkantak, amely korábban nem szerepelt a nagy országos összesítésekben. Bár Bács-Kiskun megyei levéltárosok már 2001-ben megtalálták az anyagot, a per mégsem lett az '56-os „kánon” része. Így aztán a feldolgozó munka során minden perben az adott ügyben keletkezett iratokig kellett visszanyúlni.

A NEB elnöke kifejtette, hogy mivel a megtorló hatalom előszeretettel keverte össze a politikai és köztörvényes ügyeket, a megtorló perek adatbázisába azokat a köztörvényesnek minősített ügyeket is bevették, amelyekben bármilyen 1956-os szál is tetten érhető volt, valamint azokat is, amelyekben köztörvényes váddal, de valójában el nem követett bűncselekmények miatt ítélték el embereket.

Az adatbázisból megismerhetők a 126 perben eljárás alá vont 865 vádlott nyomozati és ügyészségi anyagának, bírósági tárgyalásának és ítéletének adatai. A 231 kivégzett esetében – amennyire ezt a források engedték – a teljes életutat bemutatják. A készítők emellett igyekeztek a lehetőségekhez képest minél teljesebb képet adni a megtorló perekben szerepet játszott 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 ülnök, népbíró és bíró karrierútjának főbb állomásairól. Az adatbázis elkészítésében részt vett kutatóknak a megtorló gépezet működtetői pályafutásának felvázolásához periratok mellett személyzeti anyagokat is át kellett nézni, többek között a Kúria és a Legfőbb Ügyészség irattárából, az ÁBTL-ből vagy éppen a Honvédelmi Minisztérium Központi Irattárából. Ez is több tízezer oldal iratanyagot tett ki.

A NEB elnöke hozzátette, a kutatás a nagyidős perekkel folytatódik tovább, vagyis azon eljárások feldolgozásával, amelyekben legalább egy vádlottat tízévi vagy annál hosszabb börtönbüntetésre ítélték. Ez legalább 1200 személyt érint.

Földváryné Kiss Réka a Perek '56 adatbázisban hozzáférhető adatokból vett példákon keresztül érzékeltette, hogy a megtorlást végrehajtott „középrétegének” zöme a „puhuló diktatúra” biztos támasza volt a hatvanas-hetvenes, de akár még a nyolcvanas években is. A nyomozók közül példaként hozta fel Csillag Györgyöt és Csongrádi Józsefet: mindketten 1956 előtt kezdték a pályájukat, majd mindketten a Belügyminisztériumból, azon belül is a politikai rendőrség vizsgálati osztályáról mentek nyugdíjba középvezetőként, az előbbi 1976-ban, az utóbbi 1984-ben.

Az ügyészek közül Mátsik György az egyik leghírhedtebb. Őt végrehajtott halálos ítéletekkel zárult megtorló per elsőfokú eljárásai során összesen huszonhat vádlottra kérte halálbüntetés kiszabását, akik közül huszonegyet végül ki is végeztek. Mint az adatbázisból kiderült, a többek között Mansfeld Péterre halált kérő ügyész a legsúlyosabb büntetés kiszabását indítványozta a Fánicsik György és társai perben bíróság elé állított három kiskorú, Gyűrű András, Deák Gábor és Novák Károly esetében is. Mansfeldet kivégezték, az pedig nem rajta múlt, hogy Gyűrű, Deák és Novák végül elkerülte a bitót.

Mátsik, mielőtt 1957. augusztusban ügyészi karrierbe kezdett, már 1945-től a rendőrségnél szolgált. 1956. novembertől Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőrfőkapitány volt, így rendőrként és ügyészként egyaránt kivette a részét a megtorlásból. Ő írta alá az 1956. október 26–27-i miskolci népitélet ügyében (Balázs Géza és társai), valamint az ózdi nemzetőrök ellen (Török István és társai) lefolytatott nyomozás befejezéséről szóló határozatokat, amelyekben a vádak is megfogalmazták. 1967-ben a Legfőbb Ügyészség Nyomozó Osztályáról a Fővárosi Főügyészségre helyezték át beosztott ügyésznek, miután egy feljegyzés szerint társával „nyomozásuk során olyan módszerekkel végezték munkájukat, amelyek nagymértékben sértik az ügyészségi nyomozó testület tekintélyét, [...] és több esetben letartóztatottakkal szembeni durva, goromba magatartásuk azokra lelki presszióként hatottak”. Az 1960-as évek végén kikerült az ügyész szervezetből: éveken keresztül a Melléktermék és Hulladékgyűjtő Vállalat (MÉH) kohászati osztályvezetője volt, 1979–1981 között a Magév, 1983-tól 1987-ig a MÉH Tröszt vezérigazgatójaként tevékenykedett, és úszósportvezetőként is ismertté vált. Pályáját a rendszerváltás sem törte meg, 1989 és 1997 között utazásszervező cégeket vezetett.

Az 1956 utáni megtorlás során végrehajtott halálos ítélettel végződő perekben részt vett ügyészek átlagéletkora 35 év körül mozgott, egyharmaduk még a harmincadik életévét sem töltötte be, amikor bekerült a megtorló gépezetbe. Grátz Endre mindössze 25 éves volt, amikor a Földes Gábor és társai perben hét vádlottra kérte a legsúlyosabb – később végre is hajtott – büntetés kiszabását. Az ügyészek közel kétharmada a rendszer neveltje volt, vagyis a Rákosi-korszakban lépett jogi pályára, 42 százalékuk a megtorlás kezdetén nem rendelkezett egyetemi végzettséggel, csak a „jogászi gyorstalpalót”, az ún. Bírói és Államügyészi Akadémiát végezték el. Így az is érthető, hogy több mint tíz százalékuk kevesebb mint egy-, közel egyharmaduk kevesebb mint kétéves ügyészi gyakorlatot tudhatott maga mögött. Sok ügyésznek

volt belügyes múltja, többek között a Tóth Ilona-per vádlója, Molnár György is a politikai rendőrségnél kezdte 1945-ben a karrierjét. Az ügyészek zöme a nyomozókhöz hasonlóan 1962 után bent maradt az apparátusban.

Horváth Zsolt nyugalmazott bíró az egyik nagyszabású koncepciós perről, az 1948-as Nitrokémia-ügyről tartott előadásában kifejtette, az eljárás valódi célpontja a Szociáldemokrata Párt két olyan vezető személyisége, Kelemen Gyula, az Iparügyi Minisztérium politikai államtitkára, valamint Bán Antal iparügyi miniszter voltak, akik határozottan ellenezték pártjuk és a Magyar Kommunista Párt egyesítését. Bán a per idejére már elhagyta az országot, Kelemen azonban életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. A hatalom rajtuk keresztül a munkásegység ún. „reakciós” ellenzőit akarta félreállítani.

Galambos István előadásában a kuláküldözés sajátosságait vázolta fel, amely a szó törvényileg is meghatározott jelentésével szemben korántsem csak a módosabb gazdákat érintette. Ismertette Molnár Sándor parasztgazda történetét, akit azért végeztek ki szándékos gyújtogatás büntette miatt, mert egy véletlen baleset folytán lángra lobbant saját (!), még betakarítatlan gabonájának egy része. Molnár 1950. június 30-án mezőgazdasági munkát végzett saját földjén Füzesgyarmat határában. Ebédfőzés közben lángra kapott az alkalmi tűzhely melletti cigánybúza (gyomnövény, ürgefarok). A tüzet a közelben dolgozók segítségével sikerült eloltani, a szomszédos táblán kezdődő téesz dolgozói pedig körbeszántották saját földjüket, hogy ne terjedhessenek át a lángok. Molnár Sándor saját birtokának egy része égett le, a téesz táblájában nem keletkezett kár. Ennek ellenére Molnárt még aznap letartóztatták, két héttel később, július 15-én statáriális eljárásban halálra ítélték, és még aznap kivégezték.

Molnárt – annak ellenére, hogy a téeszparcella nem kapott lángra – azzal vádolták, hogy kulákként, politikai indíttatásból, szándékosan okozta a tüzet. Az ügyről a bírósági ítélet mellett számos korabeli sajtótudósítás maradt fenn, az ezek által közvetített egyoldalú képet azonban jelentősen árnyalják az Állambiztonsági Szolgálati Történeti Levéltárában az ügyvel kapcsolatban fellelhető dokumentumok. Az eljárás koncepciós jellegét bizonyítja a vizsgálatot helyben felügyelő Busztin Gábor államvédelmi főhadnagy Károlyi Márton államvédelmi alezredesnek az ügyről 1950. július 14-én adott beszámolója. A jelentés végén Busztin megállapította, hogy „az államügyésszel való megbeszélés nyomán lehetségesnek látszik Molnár Sándor ügyét statáriális úton való elbírálása”. A főhadnagy másnap a következő – a jogrend több

ponton való megcsúfolásáról árulkodó – jelentést küldte Budapestre: „1950. július 14-ről 15-re virradóra Molnár Sándor bírósági tárgyalása megszervezése ügyében felkerestük Gyulán dr. Sárkány Györgyöt, a megyei bíróság elnökét. Miután közöltük vele az Igazságügyminisztérium üzenetét, és tájékoztattuk az ügyről, azonnal kiválasztotta a megbízható párttag szakbírókat és ülnököket. Ezekkel még az éjszaka folyamán érintkezett, s előkészítette őket a tárgyalásra. Miután ezt elintézte, értesített bennünket arról, hogy vállalja az általa irányított bíróság, [hogya] az ügyben halálos ítéletet hoz...”

Molnárnak a tüzeset napján segítségére volt a család egy kiskorú ismerőse, akinek a vallomása szerepet játszott a parasztgazda halálra ítélésében. Több jel is arra mutat azonban, hogy a fiatalembert kényszerrel bírták rá, hogy a bíróságon Molnárt kompromittáló vallomást tegyen. Amellett, hogy Molnárhoz hasonlóan két hétig semmit sem tudott róla a családja, erre utal egy akkoriban az ügyben eljáró ügyészségen dolgozó ügyész nyilatkozata is, aki a Molnár sorsát feldolgozó, közelmúltban készült dokumentumfilmben kijelentette: a kiskorúval nyilvánvalóan betanították a szöveget.

Az ügy Molnár családjára nézve is tragikus következményekhez vezetett. Sógorát, Gyáni Károlyt a rendőrök – vélhetően azzal a szándékkal, hogy terhelő vallomást kikényszerítsenek ki belőle (persze az sem kizárt, hogy őt is a vádlottak padjára szánták) – azzal vádolták, hogy késve segített a tűzoltásban. Az államvédelem többször őrizetbe vette, majd elengedte Gyánit, akit a folyamatos zaklatások végül az öngyilkosságba kergettek.

Galambos István mellett Zinner Tibor is megemlítette előadásában a mellbevágó adatot: 1948 és 1951 között több mint 400 ezer parasztot ítélték szabadságvesztésre különböző eljárások során. Az 1945. február 4. és 1988. július 14. közötti magyarországi kivégzésekről szóló előadásban nem ez volt az egyetlen, a laikus érdeklődők mellett talán még a történészek körében sem széles körben ismert számadat. Zinner Tibor kifejtette, a fenti, közel fél évszázados időszakból jelenleg 1221 kivégzésről van – az előadó szóhasználatát kölcsönvéve „biztonságos” –, elsősorban a büntetés-végrehajtás szervezetében keletkezett iratokon alapuló tudásunk, de ezenkívül még több mint tíz ügy „lóg a levegőben”, mivel ezek kapcsán a források nem egyértelműek. A kutatási nehézségeket jól példázza, hogy a két végrehajtott halálos ítélettel végződő Húsért-ügy peranyaga – némi csonkítással – kizárólag a Magyar Rádió Központi Irattárában található meg. A mai ismereteink szerinti, már

önmagában komoly kutatások révén dokumentált 1221 kivégzett mintegy háromnegyedét, 971 személyt politikai okból fosztották meg az életétől, köztük 310 főt az 1945. évi VII. törvény alapján, háborús és népellenes bűncselekmények miatt. Hűtlenségi ügyekben 230 személyt végeztek ki, csak Farkas Mihály honvédelmi minisztersége idején, 1948 ősze és 1953 nyara között 140-et. A népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vagy az abban való részvétel miatt 252 embert fosztottak meg az életétől. A halálra ítéleteket számos esetben több vádpont alapján is elmarasztalták. A több mint 400 ezer paraszt elítéléséhez hasonlóan döbbenetes számadat, hogy az 1953-as enyhülés jegyében hozott rendeletek 762 ezer embert érintettek.

Zinner Tibor kitért arra, hogy a jogi és erkölcsi kárpótlás az ártatlanul kivégzettek esetében – leszármazottak vagy hozzátartozók hiányában – számos esetben elmaradt. A professzor a katolikus egyházi személyek mellett megemlítette a Nehézipari Minisztérium Standard-ügyben halálra ítélt és kivégzett főosztályvezetőjének, Radó Zoltán családjának történetét, amely tragikus példája annak, milyen hatással lehetett a leközelebbi rokonokra egy végrehajtott halálos ítélet: az ártatlan családfő kivégzését követően Radó felesége és gyermeke is öngyilkos lett.

Soós Viktor Attila korábban már említett előadásában a Grósz József és társai büntetőügyhöz kapcsolódó, húsznál is több eljárás feldolgozása érdekében megindult kutatás legfontosabb részleteit vázolta fel, míg Kiss Dávid és Rácz János a NEB-nek az 1945 és 1956 közötti politikai perek feltárására indított kutatási programja keretében, a Budapesti Népbíróság 1945-ben végrehajtott halálos ítéletei kapcsán végzett munkájuk eredményeiről, annak nehézségeiről és érdekességeiről számoltak be. Kutatásuk során többek között arra is választ kerestek, a népbíráskodásban részt vett személyek közül hányan vállaltak szerepet az 1956 utáni megtorló perekben is. Egyelőre húsz személyt sikerült beazonosítani, köztük Tutsek Gusztávot és Radó Ilonát. Mint a Perek '56 adatbázisból megtudhatjuk, Tutsek tanácsvezetőként végrehajtott halálos ítéletekkel zárult megtorló perekben az elsőfokú eljárások során hatvankét vádlottat sújtott a legsúlyosabb büntetéssel, míg Radó Ilona a kivégzéssel zárult megtorló perekben másodfokon vagy törvényességi óvás utáni eljárásban legalább negyvenhárom esetben javasolta a legsúlyosabb büntetés kiszabását vagy annak helyben hagyását. A lista vélhetően a későbbiekben még bővülni fog.

Szekér Nóra a Magyarországon a második világháború után indított első kirakatpersorozat, a Magyar Közösség-ügy sajátosságait ismertette. Rámutatott, az eljárások

során két, egymással ellentétes tendencia volt megfigyelhető: a per előkészítői egyrészt igyekeztek az állítólagos összeesküvés jelentőségét felnagyítva a nagypolitika irányába terelni a folyamatot, másrészt arra törekedtek, hogy a szereplőket a fasiszta ideológia hatása alá került, mindenfajta realitásérzéküket elvesztett, a Horthy-korszak restaurációjára törekvő félkegyelműekként bemutatva bagatellizálják el a közösség intellektuális felhajtóerejét és politikai jelentőségét.

Az ügyhöz kapcsolódó hét per – 48 doboznyi iratanyag – előkészítése folyamán több mint 500 főt tartóztattak le (végül 200 főt ítéltek el, míg a többieket túlnyomórészt internálták), összesen 2450 fő került az államvédelem nyilvántartásába. Ez a meglehetősen magas számadat is jelzi, hogy a persorozat egyik legfontosabb aspektusa – amellet, hogy meghatározó szerepe volt a kisgazdapárt szétverésében, így közvetve a demokrácia felszámolásában – a hozzá kapcsolódó állambiztonsági munka volt.

A kommunista ellenőrzés alatt álló politikai rendőrség a konkrét nyomozati cselekmények megindításánál már jóval korábban tisztában volt a közösség létevel és kiterjedt kapcsolatrendszerével, és a persorozat előkészítése valójában már a háború vége óta zajlott. Az ügy emellett a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztálya (Katpol) és a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya (ÁVO) tűzkeresztségének is tekinthető. „Felgöngyölítése” egyben a két szervezet koncepcionális különbségekből adódó rivalizálásának is terepet biztosított, amelyből végül a hosszabb távon, a kommunista párt politikájával nagyobb összhangban gondolkodó ÁVO került ki győztesen: a perekben csak egy „szűkre szabott” koncepció érvényesült, hogy aztán a közösségi ügyekhez kapcsolódó „bűnlajstrom” a későbbi koncepciók perek (Rajk-per, Mindszenty-per stb.) alapját jelenthesse. Az ügy jelentőségét jelzi, hogy még az 1970-es években kiadott állambiztonsági tankönyvekben is elkülönítették a Magyar Közösség-ügy előtti és utáni állambiztonsági munkát, 1956 után pedig külön munkacsoportot szerveztek a közösséghez kapcsolódó értelmiségi körhöz tartozó 1400-1500 ember megfigyelésére.

Mint azt az előzőekből láthattuk, a kutatók dolgát a kommunista diktatúra törvénysértő pereinek feltárásában számos körülmény nehezíti. Mindennek ellenére Kúria, az Ügyészség és a NEB célja, hogy az 1945–1956 közötti politikai perek iratanyagának feldolgozásával egy, a Perek '56-hoz hasonló adatbázis épüljön, amely – egyfajta tudományos elégtételként – a múlt tényszerű feltárásával, a megszerzett ismeretek közkinccsé tételével hozzájárulhat a törvénysértések áldozatainak erkölcsi-

jogi kárpótlásához. Amint az a három együttműködő fél által aláírt szándéknyilatkozatban olvasható: „Az aláírók célja [...], hogy kutatásaikkal egyszerre járuljanak hozzá a törvénysértések áldozatainak emléke előtti méltó tisztelgéshez, valamint a kommunista diktatúra örökségének bemutatásához, a múlttal való őszinte szembenézéshez.”

https://mandiner.hu/cikk/20190920_kiegyenlitetlen_adossagok_torvenyserto_perek_1945_utan

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka #Soós Viktor Attila
#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Embertelen kommunista perek – Így számoltak le a „kulákokkal” és más ellenségekkel

MAGYARNEMZET.HU - 2019.09.19. - SZERZŐK GYÖRGY SÁNDOR - TEVELI ZOLTÁN

Törvénysértő perek 1945 után – A kutatás lehetőségei címmel rendezték meg azt a konferenciát a Kúrián, amelynek keretében közös szándéknyilatkozatot írt alá Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) elnöke. A fenti intézmények már évek óta együttműködnek, s a cél továbbra is az, hogy kutatásaikkal egyszerre tisztelegjenek a diktatúra áldozatainak emléke előtt, nyújtsanak jogi, erkölcsi és információs kárpótlást az egykori elítélteknek és leszármazottaiknak, valamint konkrét esetek segítségével is bemutassák a diktatúra igazságszolgáltatásának – amit helyesebb volna gazságszolgáltatásnak nevezni – működését.

A konferencián megemlézték, hogy az 1956-os megtorlás után most az 1945 és 1956 között koncepciós perekben kivégzettek sorsának feltárására és a végrehajtók bemutatására irányul a közös kutatás. A többéves munka ellenére ugyanakkor még mindig rengeteg az elvégzendő feladat, erre emlékeztetett a 2019. szeptember 17-én megtartott konferencia köszöntőjében Darák Péter is. Az eseményen felszólalók több, a kommunista hatalomra jellemző megdöbbenő és teljesen értelmetlen,

ártatlan emberek életét kioltó, kettétörő esetet is felelevenítettek, amelyekkel találkoztak a kutatásaik során. Gyermekbénulás elleni oltásért büntettek a kommunisták Polt Péter kiemelte, hogy a rendszerváltás óta eltelt harminc év ellenére is komoly adósságaink vannak a jogi és erkölcsi rehabilitáció területén, miközben a kutatást sok esetben irathíány is nehezíti. A legfőbb ügyész több példát is említett a kommunista időszak teljesen abszurd, a jog alapvető elveit figyelmen kívül hagyó ítélezési gyakorlatára. Egyik esetben úgy ítélték el többeket gyilkosságért, hogy az ítéletben egy szó sem olvasható arról, hogy mikor és kit „öltek meg”, máskor minden bizonyíték nélkül bélyegeztek embereket „horthystának”, „fasisztának” vagy „züllött”-nek. Külön kiemelte egy orvos ügyét, aki 1956-ban bevetette a forradalmi követelések közé, hogy minden gyerek kapja meg a gyermekbénulás elleni oltást. Emiatt elítélték, szabadulása után pedig családjától távolt kaphatott csak munkát Köjál-alkalmazottként, és munkáltatója is hiába kérte, hogy mentesítsék a büntetett előítélethez fűződő joghátrányok alól, soha többé nem gyakorolhatta hivatását. Egy másik perben filmgyári dolgozókat ítélték el csak azért, mert felvételeket készítettek a forradalmi eseményekről. Szándékosan mosták össze a politikai és a köztörvényes ügyeket Ami a már elért eredményeket illeti, azokat Földváryné Kiss Réka ismertette, aki a perek56.hu címen elérhető adatbázis tapasztalatairól számolt be. A honlapon jelenleg az 1956-os forradalmat követő megtorlás 126 végrehajtott halálos ítélettel zárult perének 231 kivégzett áldozatáról, a velük azonos perekben elítélt további több mint 600 vádlottról, valamint az ügyekben eljáró 750 nyomozóról, 166 ügyészezőről, 60 tanácsvezető bíróról és 207 ülnökről/népbíróról találhatóak adatok. Az adatbázis összeállításán dolgozó 40 kutató mintegy 110 ezer oldalnyi anyagot vizsgált át (a periratok mellett például, leltárkönyveket, fogolykartonokat) összesen 12 levéltárban, illetve iratórész helyen. A kutatást nehezítette, hogy több per anyagát nem a „hivatalos” helyen őrizték, így a levéltárak mellett törvényszékek és ügyészségek irattáraitra is ki kellett terjeszteni a kutatást. A kecskeméti megtorlás pereit például részben a levéltárban, részben a bíróság irattárában őrzik, de akadt olyan anyag is, amelyet a legtöbb politikai perrel ellentétben kiselejteztek. Utóbbi esetben az Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltárában és a Legfelsőbb Bíróság anyagai között (Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára) fennmaradt töredékes iratokat használhatták csak a kutatók. Nehézséget okozott a politikai és köztörvényes perek szétválasztása – ezt több előadó is említette –, hiszen a hatalom egyik fő célja volt összemosni a bűnözőket a forradalmárokkal. A NEB folytatja a kutatást, jelenleg az úgynevezett „nagyidős” (azaz legalább 10 éves börtönbüntetéssel véget érő) perek összegyűjtésével és feldolgozásával foglalkoznak. Gazdasági „ügyeskedésből” hűtlenségi ügy Székér

Nóra a Donáth György és társai perről, illetve a Magyar Közösség elleni eljárásokról beszélt, amelyek egyrészt mintául szolgáltak a későbbi koncepciók peréhez (a nyomozati szakaszban aktívan részt vettek szovjet elhárítók is), másrészt kulcsszerepük volt a kommunisták egyedüli számottevő ellenfelének számító kisgazdapárt tönkretételében is. Horváth Zsolt nyugalmazott bíró a Nitrokémia-pert mutatta be, amelyben az államvédelem egy gazdasági „ügyeskedésből” kreált hűtlenségi ügyet, és egyúttal leszámoltak egy, a kommunista és szociáldemokrata párt egyesülését ellenző politikussal is. Humorista a megtorló hatalom szolgálatában Rácz János és Kiss Dávid a Budapesti Népbíróság 1945-ös halálos ítélettel végződő pereinek kutatásáról, illetve a népbírósági tanácsok személyi összetételéről számolt be. Utóbbival kapcsolatban elmondták, hogy több levéltár számos fondjában található, sokszor rendezetlen iratanyagot kellett „összefésülniük”, és kutatásuk során olyan elképesztő esettel is találkoztak, hogy valakit tudtán kívül delegáltak népbírónak. Soós Viktor Attila a Grósz József kalocsai érsek és társai elleni perről, valamint az ügghöz bármilyen módon kötődő további perekről beszélt. Hogy hány ilyen eljárás történt, azt ma sem lehet még pontosan meghatározni, a kutatásban a kiemelt ügyekhez (vagy személyekhez) rendelt nyomozók személye (például a később humoristaként ismertté vált Komlós János), és olyan apró részletek, mint a „Grósz és bandája” szófordulat segíthet eligazodni. 400 ezer gazdálkodót marasztaltak el. Előadásában Zinner Tibor is fontosnak tartotta megemlíteni a kutatást sokszor lehetetlenné tevő irathianyot (rengeteg anyagot selejteztek, illetve mostoha körülmények között tároltak évtizedekig), és arra, hogy a semmisségi törvények ugyan nagy lépésnek tekinthetőek, de a munka korántsem ért véget. Kitért az 1945 utáni időszak teljesen politika uralta bíraskodására, amely ugyan 414 szociáldemokratát/kommunistát is elért, de ügyeik a teljes mennyiség 1 százalékát sem teszik ki (a háborús és népellenes bűncselekmények miatt elítélteket nem is vette számításba). Hozzátette, hogy a Rákosi-korban 400 ezer gazdálkodót marasztaltak el, többnyire politikai indíttatású ügyekben, sokak életét pedig – családjukat is beleértve – a tanácsi kihágási bírságok tették tönkre.

Rozsdás hordóért is büntettek

A parasztságot ért megtorlással, megfélemlítéssel külön kutatócsoport is foglalkozik. Galambos István kiemelte, hogy noha a kuláknak 1949-től létezett hivatalos meghatározása (25 hold vagy 350 aranykorona értékű föld, illetve nagyobb tulajdon, pl. kocsmá, raktár, cséplőgép), számtalan esetben bélyegeztek kuláknak akár szegényparasztokat is, nem egyszer személyes ellentét/bosszú miatt. Különösen

abszurd volt azoknak a helyzetek, akiket a kommunista rendszer „tett kulákká”, vagyis 1945-ben annyi földet kaptak, hogy beleestek a „büntetendő” kategóriába. A gazdákkal szembeni rendőrhatalom ugyanakkor már 1945-ben megindult, egyrészt a beszolgáltatások, másrészt a termelési kényszer miatt. Ezeket egy ideig indokolták a háború utáni ellátási nehézségek, később azonban a megfélemlítés és bosszú eszközeivé váltak. Tízezreket vontak felelősségre közzelátás veszélyeztetése miatt (pl. feketevágásért, mint A tanú című filmben), sokszor pedig azt is előírták, hogy melyik földbe mikor és mit kell vetni, az sem számított, ha a növény ott nem termett meg. Ez esetben jöhetett a szabotázs vádjára. Mindezt tetézte a tanácsai hatósági bírságolás, amelyet lényegében mindenért ki lehetett szabni, például egy esővíz gyűjtésére befogott rozsdás benzineshordóért is. A gazdálkodókat érő mindennapi megaláztatásokról és megfélemlítésekről érzékletesen számolt be naplójában Pallavicini-Andrássy Borbála, aki 1951-es kitelepítése idején szembesült a parasztság tragédiájával.

A számlán szereplő hóhércöltségből jöttek rá, hogy kivégezték a gazdát

A konferencia utolsó és egyben legszemélyesebb hangvételű előadását Galambos István tartotta, aki a füzesgyarmati Molnár Sándor 1950-es kivégzésén keresztül mutatta be a kulákküldözések, illetve a parasztságot ért retorziók sajátosságait és a mindenre kiterjedő pártirányítás működését.

Az egyszerű gazdálkodó mai szemmel nézve banális ügyben kiszabott halálos ítélet, valamint az ez esetben dokumentumokkal közvetlenül is bizonyítható ávós „ráhatás” ereje és módja még a „harcedzett” hallgatóságot is láthatóan megdöbbsentette. Molnár 1950. június 30-án saját földjén dolgozott egy kiskorú fiúval, aki rendszeresen segített a gazdának, és családjaik is jóban voltak. Molnár ebédfőzéshez egy vödörben tüzet rakott, és egy kipattanó szikra felgyújtotta a cigánybúzákat. A lángokat a helyszínre siető rokonság segítségével gyorsan megfékeztek, de a biztonság kedvéért körbeszántották a tévesz szomszédos parcelláit is, nehogy átterjedjen a tűz. Ennek ellenére Molnárt még aznap őrizetbe vették, majd július 15-én statáriális bíróság (Magyarországon 1945 és 1954 között statárium volt érvényben, amelyet azután az 1956-os forradalom alatt és utána is visszaállítottak) halálra ítélte, és még aznap kivégezték. Az ítéletben Molnárt kuláknak minősítették (ez egy gumiszabály alapján működött, lásd a keretes írást), aki „osztályhelyzetéből folyóan kívánta is cselekménye bekövetkezett, részben mások által elhárított eredményeit – vagyis az egész határ lángba borítását.”

Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában található „belső” ávós iratok egyértelműen bizonyítják az ügy koncepciós voltát. Busztin Gábor államvédelmi főhadnagy 1950. július 14-én azt közölte a felettesének, Károlyi Márton alezredesnek küldött jelentésben, hogy Molnár ügyét ő és az ügyész is statáriális eljárásra javasolja. Másnap azt jelentette, hogy a július 15-re virradó éjjelen „Molnár Sándor bírósági tárgyalása megszervezése ügyében, felkerestük Gyulán dr. Sárkány Györgyöt, a megyei bíróság elnökét. Miután közöltük vele az Igazságügyminisztérium üzenetét és tájékoztattuk az ügyről, azonnal kiválasztotta, a megbízható, párttag szakbírót és ülnököket. Ezekkel még az éjszaka folyamán érintkezett s előkészítette őket a tárgyalásra. Miután ezt elintézte, értesített bennünket arról, hogy vállalja az általa irányított bíróság, az ügyben halálos ítéletet hoz...” Így vált egy látszólag banális ügy – amelyben tárgyalásra sem lett volna szükség, hiszen kár csak Molnár földjén keletkezett, és a gondatlanságot elismerte – országos jelentőségű esetté, ahol a minisztérium óránkénti telefonos jelentést követelt, és amely Molnár teljes családját tönkretette. A diktatúra embertelenségét az is jól mutatja, hogy a hozzátartozók csak akkor értesültek a kivégzésről, amikor a bíróság megküldte nekik a perköltség számláját, amelyen szerepelt az ítéletvégrehajtó munkadíja is... Molnár sógorát, Gyáni Károlyt azzal gyanúsították meg, hogy késve kezdte meg a tűzoltást. Többször bevitték, kihallgatták, a folyamatos hatósági zaklatás elől végül öngyilkosságba menekült. A Molnárnak segítő fiút is alaposan „megdolgozták” kéthetes fogsága alatt, hogy „megfelelő” vallomást tegyen. A periratokból egy komplett összeesküvés képe bontakozik ki, olyan teljesen életszerűtlen mozzanatokkal, mint hogy Molnár eleinte nem akarta oltani a termését veszélyeztető tüzet, a többiek csak késlekedve és vonakodva indultak segíteni, „nyilvánvalóan” azért, hogy a tűz átterjedhessen a téesz földjére. A valódi történetet egy, a perről (is) szóló dokumentumfilmből tudhatjuk meg, amelyben megszólalt az ügy több egykori résztvevője.

Nem Molnár volt az egyetlen, akit a Viharsarokban koncepciós perben ítélték halálra. Füvesi János középparasztot, a Petőfi Tsz éjjeliőrét például egy istálló leégése miatt akasztották fel – hiába igazolt alibit. Elítélésének tényleges oka viszont az volt, hogy nem volt hajlandó terhelő vallomást tenni Fejes István 140 holdas „nagygazdára”.

Rengeteg munka vár még a kutatókra

A Molnár Sándoréhoz vagy Füvesi Jánoséhoz hasonló perek jól mutatják, hogy milyen nehézségekkel szembesülnek a kutatók: ha maradtak is ránk dokumentumok, a történetek azokból aligha rekonstruálhatók. A konferencia minden előadója egyetértett abban, hogy rengeteg munka vár még a kutatókra. A több ezer per anyaga mellett az államvédelem, az ügyészségek-bíróságok személyügyi iratait és rengeteg pártiratot is át kell vizsgálniuk, hogy a lehető legteljesebb képet kaphassuk a diktatúra áldozatairól és működtetőiről is.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/embertelen-kommunista-perek-igy-szamoltak-le-a-kulakokkal-es-mas-ellensegekkel-7318844/>

Másodközlés:

<https://www.flagmagazin.hu/aktualis/embertelen-kommunista-perek-leszamoltak-a-kulakokkal-es-mas-ellensegekkel>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka #Soós Viktor Attila
#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Együtt a törvénysértő perek ellen

JOGASZVILAG.HU - 2019.09.18. - SZERZŐ NINCS MEGJELÖLVE

Együttműködik az 1945–1956 közötti időszak törvénysértő pereinek feltárásában a Kúria, a Legfőbb Ügyészség (LÜ) és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB).

A felek közös szándéknyilatkozatot írtak alá 2019. szeptember 17-én, Budapesten, a Kúria dísztermében megrendezett "Törvénysértő perek 1945 után – A kutatás lehetőségei" című tudományos konferencián. Az Emlékezés és emlékeztetés kutatási program résztvevői megerősítették elkötelezettségüket a kutatási programjuk folytatására.

A Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és a NEB elnöke 2014. december 3-án Emlékezés és emlékeztetés címmel közös kutatási programot indított az 1956-os forradalmat és

szabadságharcot követő megtorlás rendszerezett feltárására. A kutatási program azóta is folyamatosan zajlik, egyik kiemelkedő eredménye volt a 2018. júniusban bemutatott Perek '56 adatbázis (perek56.hu).

A most aláírt nyilatkozat aláíróinak célja továbbra is az, hogy kutatásaikkal egyszerre járuljanak hozzá a törvénysértések áldozatainak emléke előtti méltó tisztelgéshez, valamint a kommunista diktatúra örökségének bemutatásához és a múlttal való őszinte szembenézéshez.

Köszöntőjében a Kúria elnöke kiemelte, a sokadik közös tanácskozás a kutatásról jelzi, hogy jó megérzés és jó szándék áll az összefogás mögött. Darák Péter gyümölcsözőnek nevezte az együttműködést, amely rengeteg ismeretlen területet tárt fel. Szerinte azért fontos a kutatás további lehetőségeiről beszélni, mert az iratanyag hiányossága miatt kihívást jelent rekonstruálni a régi pereket. Rámutatott, a kutatás egy alkotó tevékenységgel is párosul, amely az egyértelmű következtetések elérése miatt szükséges.

Polt Péter legfőbb ügyész rámutatott, hogy ezen ügyek jellemzően kitalált tényállásokon és koholt bizonyítékon alapultak, aminek az eredménye hamis következtetés, politikai megrendelésre kegyetlen, embertelen büntetés lett. Tehát ezek a perek nem valós eljárások, nem részei az igazságszolgáltatásnak, ahogy ezt a Kúria szinte valamennyi döntésében megállapította. A rögtönbíráskodás, a gyorsított eljárás és a népbírói tanács előtti eljárás olyan eljárási környezetet teremtettek, amelyben a pártatlan és elfogulatlan ítékezés feltételei egyáltalán nem álltak fenn. Maguk az eljárások, a leszámolás, a megtorlás eszközeivé tették az igazságszolgáltatást.

Az ügyészség a semmisségi törvények alapján azt vizsgálja, hogy egy ügyben fennállnak-e a semmissé nyilvánítás okai. A legfőbb ügyész kifejezte örömét, hogy az ügyészség része annak a többszereplős folyamatnak és együttműködésnek, amely az áldozatok emléke előtti méltó tisztelgést és a diktatúra működésének bemutatását jelenti.

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke előadásában kiemelte: a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága még 2014-ben indította el „Emlékezés és emlékeztetés” címmel közös kutatási programját az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő, kivégzéssel végződő pereknek szisztematikus, strukturált feltárására. Az adatok 2018-tól már elérhetőek, kutathatóak a Perek56 elnevezésű

honlapon (www.perek56.hu). A munkatársak 126 kivégzéssel végződő pert dolgoztak fel.

A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvénytörések irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át; 865 vádlott, közel 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

<https://jogaszvilag.hu/napi/egyutt-a-torvenyserto-perek-ellen/>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Emlékeztünk a Kúrián

ZETAPRESS.HU - 2019.09.17.

További törvénytörő perek feltárásában működik együtt a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága. Együttműködik az 1945–1956 közötti időszak törvénytörő pereinek feltárásában a Kúria, a Legfőbb Ügyészség (LÜ) és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB).

A szervek közös szándéknyilatkozatot írtak alá a Markó utcai Kúria Dísztermében megrendezett Törvénytörő perek 1945 után – A kutatás lehetőségei című tudományos konferencián. Az Emlékezés és emlékeztetés kutatási program résztvevői megerősítették elkötelezettségüket a kutatási programjuk folytatására. A Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és a NEB elnöke 2014. december 3-án Emlékezés és emlékeztetés címmel közös kutatási programot indított az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás rendszerének feltárására. A kutatási program azóta is folyamatosan zajlik, egyik kiemelkedő eredménye volt a 2018. júniusban bemutatott Perek'56 adatbázis. A most aláírt nyilatkozat aláíróinak célja továbbra is az, hogy kutatásaikkal egyszerre járuljanak hozzá a törvénytörések áldozatainak emléke előtti méltó tisztelgéshez, valamint a kommunista diktatúra örökségének bemutatásához és a múlttal való őszinte szembenézéshez.

Köszöntőjében a Kúria elnöke kiemelte, a sokadik közös tanácskozás a kutatásról jelzi, hogy jó megérzés és jó szándék áll az összefogás mögött. Darák Péter gyümölcsözőnek nevezte az együttműködést, amely rengeteg ismeretlen területet

tárt fel. Szerinte azért fontos a kutatás további lehetőségeiről beszélni, mert az iratanyag hiányossága miatt kihívást jelent rekonstruálni a régi pereket. Rámutatott, a kutatás egy alkotó tevékenységgel is párosul, amely az egyértelmű következtetések elérése miatt szükséges.

Polt Péter legfőbb ügyész rámutatott, hogy ezen ügyek jellemzően kitalált tényállásokon és koholt bizonyítékon alapultak, aminek az eredménye hamis következtetés, politikai megrendelésre kegyetlen, embertelen büntetés lett. Tehát ezek a perek nem valós eljárások, nem részei az igazságszolgáltatásnak, ahogy ezt a Kúria szinte valamennyi döntésében megállapította. A rögtönbíráskodás, a gyorsított eljárás és a népbírói tanács előtti eljárás olyan eljárási környezetet teremtettek, amelyben a pártatlan és elfogulatlan ítékezés feltételei egyáltalán nem álltak fenn. Maguk az eljárások, a leszámolás, a megtorlás eszközeivé tették az igazságszolgáltatást. Az ügyészség a semmisségi törvények alapján azt vizsgálja, hogy egy ügyben fennállnak-e a semmissé nyilvánítás okai. A legfőbb ügyész kifejezte örömét, hogy az ügyészség része annak a többszereplős folyamatnak és együttműködésnek, amely az áldozatok emléke előtti méltó tisztelgést és a diktatúra működésének bemutatását jelenti.

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke előadásában kiemelte: a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága még 2014-ben indította el Emlékezés és emlékeztetés címmel közös kutatási programját az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő, kivégzéssel végződő pereknek szisztematikus, strukturált feltárására. Az adatok 2018-tól már elérhetőek, kutathatóak a Perek'56 nevű honlapon. A munkatársak 126 kivégzéssel végződő pert dolgoztak fel. A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvényszékek irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át; 865 vádlott, közel 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

A köszöntőket követően az előadók szekciókban számoltak be izgalmas kutatási területeikről:

Zinner Tibor: 1235 kivégzés Magyarországon: 1945. február 4. – 1988. július 14.
Amiről a számok tanúskodnak

Szekér Nóra: Donáth György és társainak pere, valamint a kapcsolódó perek és eljárások

Kiss Dávid–Rácz János: A Budapesti Népbíróság végrehajtott halálos ítéletei 1945-ben – kutatási tapasztalatok

Horváth Zsolt: A Nitrokémia-ügy s az 1946. évi VII. tc. külön-tanácsi „gyakorlata”

Soós Viktor Attila: A Grósz József és társai büntetőügy és holdudvara

Galambos István: A „kulákok” üldözése

<http://www.zetapress.hu/bunugy/103100>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

1956 utáni megtorló perek: nincs megállás, igazságot kell tenni

BLIKK.HU - 2019.09.17. - SZERZŐ MTI

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében, kedden.

Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

A szándéknyilatkozat aláírásához kapcsolódó tudományos konferencia köszöntőjében Darák Péter méltatta az intézmények közti sikeres együttműködést, és kiemelte a kommunista idők feltárásának fontosságát, illetve a kutatás nehézségeit.

Polt Péter rámutatott: három évtized telt el a rendszerváltás óta, de még mindig nincs kiegyenlítve minden adósság. Amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, "nem dőlhetünk hátra" - jegyezte meg.

A legfőbb ügyész emlékeztetett: a rendszerváltás után nyomban felmerült az igény a törvénytelen ségerek orvoslására, de a jog akkor még nem volt erre mindenben alkalmas.

Az 1945 utáni törvénytörő perekben a vádak és ítéletek államvédelmi kontroll alatt álltak, a védelem pedig formális volt. Azok a perek nem voltak valós eljárások, a jog alapvető értékeit sértették. Az elfogulatlan, pártatlan ítélkezés feltételei hiányoztak. Volt olyan gyilkosság miatti elítélés, ahol még azt sem rögzítették, kit, hol, mikor öltek meg.

Akkoriban filmgyári dolgozókat ítélték el, mert tudósítottak az '56-os eseményekről. S volt olyan orvos, akit azért ítélték el, mert gyermekbénulás elleni oltást követelt a

gyerekeknek, és büntetésének letöltése után sem helyezkedhetett el orvosként - idézte fel Polt Péter.

A NEB által vizsgált, kivégzéssel zárult '56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátra van a semmisségi eljárás - fűzte hozzá a legfőbb ügyész.

Földváryné Kiss Réka előadásában elmondta: 2014 és 2018 között az 1956 utáni kivégzéssel zárult megtorló pereket dolgozták fel. Összesen 126 ilyen perben 231 halálos ítéletet hajtottak végre. A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvényszékek irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át. Kutatták 865 vádlott, mintegy 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

Akik az '56 utáni megtorlásokban részt vettek, azok sokszor a puhuló diktatúra biztos támaszai maradtak akár az 1980-as évekig is - jegyezte meg a szakember.

A kutatás következő fázisában a tíz éves vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel záruló 1956 utáni megtorló perek vizsgálata következik - mondta a NEB elnöke.

<https://www.blikk.hu/aktualis/belfold/1956-utani-megtorlo-perek-feltaras-folytatodik/t6004n5>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka
#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása

HIRADO.HU - 2019.09.17. - SZERZŐ MTI

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében, kedden.

Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperrek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

A szándéknyilatkozat aláírásához kapcsolódó tudományos konferencia köszöntőjében Darák Péter méltatta az intézmények közti sikeres együttműködést, és kiemelte a kommunista idők feltárásának fontosságát, illetve a kutatás nehézségeit.

Polt Péter rámutatott: három évtized telt el a rendszerváltás óta, de még mindig nincs kiegyenlítve minden adósság. Amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, "nem dőlhetünk hátra" – jegyezte meg.

A legfőbb ügyész emlékeztetett: a rendszerváltás után nyomban felmerült az igény a törvénytelen ségек orvoslására, de a jog akkor még nem volt erre mindenben alkalmas.

Az 1945 utáni törvénytörő perekben a vádak és ítéletek államvédelmi kontroll alatt álltak, a védelem pedig formális volt. Azok a perek nem voltak valós eljárások, a jog alapvető értékeit sértették. Az elfogulatlan, pártatlan ítélezés feltételei hiányoztak. Volt olyan gyilkosság miatti elítélés, ahol még azt sem rögzítették, kit, hol, mikor öltek meg. Akkoriban filmgyári dolgozókat ítélték el, mert tudósítottak az '56-os eseményekről. Volt olyan orvos, akit azért ítélték el, mert gyermekbénulás elleni oltást követelt a gyerekeknek, és büntetésének letöltése után sem helyezkedhetett el orvosként – idézte fel Polt Péter.

A NEB által vizsgált, kivégzéssel zárult '56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátra van a semmisségi eljárás – fűzte hozzá a legfőbb ügyész.

Földváryné Kiss Réka előadásában elmondta: 2014 és 2018 között az 1956 utáni kivégzéssel zárult megtorló perket dolgozták fel. Összesen 126 ilyen perben 231 halálos ítéletet hajtottak végre.

<https://www.hirado.hu/belfold/cikk/2019/09/17/folytatodik-az-1956-utani-megtorlo-perek-feltarasa>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása (Magyar Nemzet)

MAGYARNEMZET.HU - 2019.09.17. - SZERZŐ MTI

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében, kedden.

Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

A szándéknyilatkozat aláírásához kapcsolódó tudományos konferencia köszöntőjében Darák Péter méltatta az intézmények közti sikeres együttműködést, és kiemelte a kommunista idők feltárásának fontosságát, illetve a kutatás nehézségeit.

Polt Péter rámutatott: három évtized telt el a rendszerváltás óta, de még mindig nincs kiegyenlítve minden adósság. Amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, „nem dőlhetünk hátra” – jegyezte meg.

A legfőbb ügyész emlékeztetett: a rendszerváltás után nyomban felmerült az igény a törvénytelen ségerek orvoslására, de a jog akkor még nem volt erre mindenben alkalmas.

Az 1945 utáni törvénytörő perekben a vádak és ítéletek államvédelmi kontroll alatt álltak, a védelem pedig formális volt. Azok a perek nem voltak valós eljárások, a jog alapvető értékeit sértették. Az elfogulatlan, pártatlan ítélkezés feltételei hiányoztak. Volt olyan gyilkosság miatti elítélés, ahol még azt sem rögzítették, kit, hol, mikor öltek meg. Akkoriban filmgyári dolgozókat ítélték el, mert tudósítottak az '56-os eseményekről. S volt olyan orvos, akit azért ítélték el, mert gyermekbénulás elleni oltást követelt a gyerekeknek, és büntetésének letöltése után sem helyezkedhetett el orvosként – idézte fel Polt Péter.

A NEB által vizsgált, kivégzéssel zárult '56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátra van a semmisségi eljárás – fűzte hozzá a legfőbb ügyész.

Földváryné Kiss Réka előadásában elmondta: 2014 és 2018 között az 1956 utáni kivégzéssel zárult megtorló pereket dolgozták fel. Összesen 126 ilyen perben 231 halálos ítéletet hajtottak végre. A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvényszékek irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át. Kutatták 865 vádlott, mintegy 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

Akik az '56 utáni megtorlásokban részt vettek, azok sokszor a puhuló diktatúra biztos támaszai maradtak akár az 1980-as évekig is – jegyezte meg a szakember.

A kutatás következő fázisában a tíz éves vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel záruló 1956 utáni megtorló perek vizsgálata következik – mondta a NEB elnöke.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/folytatodik-az-1956-utani-megtorlo-perek-feltarasa-7312415/>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#online

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása (Magyar Hírlap)

MAGYARHIRLAP.HU - 2019.09.17. - SZERZŐ MTI

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról a Kúria épületében, kedden.

Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek

rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

A szándéknyilatkozat aláírásához kapcsolódó tudományos konferencia köszöntőjében Darák Péter méltatta az intézmények közti sikeres együttműködést, és kiemelte a kommunista idők feltárásának fontosságát, illetve a kutatás nehézségeit.

Polt Péter rámutatott: három évtized telt el a rendszerváltás óta, de még mindig nincs kiegyenlítve minden adósság. Amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, „nem dőlhetünk hátra” - jegyezte meg.

A legfőbb ügyész emlékeztetett: a rendszerváltás után nyomban felmerült az igény a törvénytelen ségek orvoslására, de a jog akkor még nem volt erre mindenben alkalmas.

Az 1945 utáni törvénytörő perekben a vádak és ítéletek államvédelmi kontroll alatt álltak, a védelem pedig formális volt. Azok a perek nem voltak valós eljárások, a jog alapvető értékeit sértették. Az elfogulatlan, pártatlan ítélkezés feltételei hiányoztak. Volt olyan gyilkosság miatti elítélés, ahol még azt sem rögzítették, kit, hol, mikor öltek meg. Akkoriban filmgyári dolgozókat ítétek el, mert tudósítottak az '56-os eseményekről. S volt olyan orvos, akit azért ítétek el, mert gyermekbénulás elleni oltást követelt a gyerekeknek, és büntetésének letöltése után sem helyezkedhetett el orvosként - idézte fel Polt Péter.

A NEB által vizsgált, kivégzéssel zárult '56 utáni megtorló perek mintegy felében még hátra van a semmisségi eljárás - fűzte hozzá a legfőbb ügyész.

Földváryné Kiss Réka előadásában elmondta: 2014 és 2018 között az 1956 utáni kivégzéssel zárult megtorló pereket dolgozták fel. Összesen 126 ilyen perben 231 halálos ítéletet hajtottak végre. A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvénytörő irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át. Kutatták 865 vádlott, mintegy 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

Akik az '56 utáni megtorlásokban részt vettek, azok sokszor a puhuló diktatúra biztos támaszai maradtak akár az 1980-as évekig is - jegyezte meg a szakember.

A kutatás következő fázisában a tíz éves vagy annál súlyosabb szabadságvesztéssel záruló 1956 utáni megtorló perek vizsgálata következik - mondta a NEB elnöke.

<https://www.magyarhirlap.hu/belfold/20190917-folytatodik-az-1956-utani-megtorlo-perek-feltarasa>

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka

#online

Megjelenés azonos tartalommal:

2019.09.17. - webradio.hu - [Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása](#)

2019.09.17. - gondola.hu - [Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása](#)

2019.09.17. - flagmagazin.hu - [Folytatódik az 1956 utáni megtorló perek feltárása](#)

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

TOVÁBBI TÖRVÉNYSÉRTŐ PEREK FELTÁRÁSÁBAN MŰKÖDIK EGYÜTT A KÚRIA, A LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG ÉS A NEMZETI EMLÉKEZET BIZOTTSÁGA – FOTÓKKAL ÉS VIDEÓVAL

UGYESZSEG.HU - 2019.09.17.

Együttműködik az 1945–1956 közötti időszak törvénysértő pereinek feltárásában a Kúria, a Legfőbb Ügyészség (LÜ) és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB). A szervek közös szándéknyilatkozatot írtak alá 2019. szeptember 17-én, Budapesten, a Kúria dísztermében megrendezett “Törvénysértő perek 1945 után – A kutatás lehetőségei” című tudományos konferencián. Az Emlékezés és emlékeztetés kutatási program résztvevői megerősítették elkötelezettségüket a kutatási programuk folytatására.

A Kúria elnöke, a legfőbb ügyész és a NEB elnöke 2014. december 3-án Emlékezés és emlékeztetés címmel közös kutatási programot indított az 1956-os forradalmat és

szabadságharcot követő megtorlás rendszerezett feltárására. A kutatási program azóta is folyamatosan zajlik, egyik kiemelkedő eredménye volt a 2018. júniusban bemutatott Perek '56 adatbázis (perek56.hu). A most aláírt nyilatkozat aláíróinak célja továbbra is az, hogy kutatásaikkal egyszerre járuljanak hozzá a törvénysértések áldozatainak emléke előtti méltó tisztelgéshez, valamint a kommunista diktatúra örökségének bemutatásához és a múlttal való őszinte szembenézéshez.

Köszöntőjében a Kúria elnöke kiemelte, a sokadik közös tanácskozás a kutatásról jelzi, hogy jó megérzés és jó szándék áll az összefogás mögött. Darák Péter gyümölcsözőnek nevezte az együttműködést, amely rengeteg ismeretlen területet tárt fel. Szerinte azért fontos a kutatás további lehetőségeiről beszélni, mert az iratanyag hiányossága miatt kihívást jelent rekonstruálni a régi pereket. Rámutatott, a kutatás egy alkotó tevékenységgel is párosul, amely az egyértelmű következtetések elérése miatt szükséges.

Polt Péter legfőbb ügyész rámutatott, hogy ezen ügyek jellemzően kitalált tényállásokon és koholt bizonyítékon alapultak, aminek az eredménye hamis következtetés, politikai megrendelésre kegyetlen, embertelen büntetés lett. Tehát ezek a perek nem valós eljárások, nem részei az igazságszolgáltatásnak, ahogy ezt a Kúria szinte valamennyi döntésében megállapította. A rögtönbíráskodás, a gyorsított eljárás és a népbírói tanács előtti eljárás olyan eljárási környezetet teremtettek, amelyben a pártatlan és elfogulatlan ítékezés feltételei egyáltalán nem álltak fenn. Maguk az eljárások, a leszámolás, a megtorlás eszközeivé tették az igazságszolgáltatást. Az ügyészség a semmisségi törvények alapján azt vizsgálja, hogy egy ügyben fennállnak-e a semmissé nyilvánítás okai. A legfőbb ügyész kifejezte örömét, hogy az ügyészség része annak a többszereplős folyamatnak és együttműködésnek, amely az áldozatok emléke előtti méltó tisztelgést és a diktatúra működésének bemutatását jelenti.

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke előadásában kiemelte: a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága még 2014-ben indította el „Emlékezés és emlékeztetés” címmel közös kutatási programját az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő, kivégzéssel végződő pereknek szisztematikus, strukturált feltárására. Az adatok 2018-tól már elérhetőek, kutathatóak a Perek56 elnevezésű honlapon (www.perek56.hu). A munkatársak 126 kivégzéssel végződő pert dolgoztak fel. A kutatások a megtorlás rendszerére, az irányítók, végrehajtók, illetve áldozatok bemutatására irányultak. Negyven kutató 12 levéltárban és törvényszékek

irattáraiban mintegy 110 ezer oldalnyi peranyagot tekintett át; 865 vádlott, közel 750 nyomozó, 166 ügyész, 60 tanácsvezető bíró, 207 népbíró, népi ülnök életpályáját.

A köszöntőket követően az előadók szekciókban számoltak be izgalmas kutatási területeikről:

Zinner Tibor: 1235 kivégzés Magyarországon: 1945. február 4. – 1988. július 14.
Amiről a számok tanúskodnak

Szekér Nóra: Donáth György és társainak pere, valamint a kapcsolódó perek és eljárások

Kiss Dávid–Rácz János: A Budapesti Népbíróság végrehajtott halálos ítéletei 1945-ben – kutatási tapasztalatok

Horváth Zsolt: A Nitrokémia-ügy s az 1946. évi VII. tc. külön tanácsai „gyakorlata”

Soós Viktor Attila: A Grósz József és társai büntetőügy és holdudvara

Galambos István: A „kulákok” üldözése

[A kapcsolódó videó anyag letölthető innen.](#)

<http://ugyeszseg.hu/tovabbi-torvenyserto-perek-feltarasaban-mukodik-egyutt-a-kuria-a-legfobb-ugyeszseg-es-a-nemzeti-emlekezet-bizottsaga-fotokkal-es-videoval/>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

NYOMTATOTT SAJTÓMEGJELENÉSEK

Megjött a hóhér számlája

DEMOKRATA - 2019.09.25. - SZERZŐ SINKOVICS FERENC

A magyar jogrendszer 1990-ben még nem állt készen a kommunista bűnök számonkérésére

A második világháború végétől a rendszerváltás hajnaláig 1235 embert végeztek ki Magyarországon. Sokan közülük a kommunisták által indított törvénytörő perek áldozatai lettek. Az utókor kötelessége kálváriájuk felmutatása, emléküik megőrzése.

Történt, hogy 1950-ben Molnár Sándor köröstarcsai gazda kint dolgozott a földjén, és amikor eljött az ideje, ebédet akart főzni magának. Tüzet rakott, de ügyetlen volt, és egy szikrától lángra kapott saját birtoka, amelynek a szomszédságában viszont már a termelőségvetkezet búzatáblája húzódott. Siettek a rokonok, és jöttek a téves tagjai is, eloltották a tüzet, a szövetkezetet semmilyen kár sem érte. Molnár Sándort mégis letartóztatták.

A vád: gyújtogatás!

Hiányzó dossziék

Új kutatási szakaszt nyit tevékenységében a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB). Ezúttal az 1945 utáni törvénytörő pereket veszi górcső alá, és mint a szervezetnek a Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel közösen szervezett múlt heti konferenciáján megtudtuk, az összegyűjtött adatokat a már meglévő perkataszteréhez, az interneten böngészhető Perek '56-hoz kapcsolja. A kutatók ezen a terepen is kíváncsiak lesznek mindenre: az áldozatokra, az eljárást lefolytató hatóságok tagjaira, az ügyészek és bírák, a népügyészek és népbírák személyére és természetesen későbbi karrierjükre is.

Sok a fehér folt még a pártállami rendszer diktatúrájának történetében, véli Darák Péter, a Kúria elnöke és Polt Péter legfőbb ügyész is. A kutatásokat nehezíti, hogy az iratok jelentős része elpusztult vagy elveszett. Polt Péter szerint fontos tudni azt is, hogy 1990-ben a magyar jogrendszer még nem készült fel a kommunista bűnök

számonkérésére, az igazság feltárására. A hiányt pótolni kell, ezt követeli az áldozatok emléke, de várja a sok hozzátartozó és leszármazott, valamint a társadalom is.

Meghökkenítően alakult az iratok sorsa Zinner Tibor történész szerint. Sok doszsiét hivatalos úton kiselejtezték, mások meg akkor mentek tönkre, amikor például az irattár felújításán dolgozó kőművesek egyszerűen levizelték őket. Egyes kivégzéssel záruló ügyekről csupán korabeli rádiófelvételek, illetve töredékes sajtótudósítások mondanak valamit. Zinner Tibor hozzátette, 1945 és 1956 között 71 ezernél is több politikai büntetőeljárást folytattak le a hazai hatóságok, a bíróság elé állított gyanúsítottak döntő részét elítélték vagy internálták. A jogbiztonság ismeretlen fogalom volt, a rendszer megszüntette például a választott védő intézményét.

Látszólag a vádlottat büntették, valójában a családokat vették célba: akkoriban havi 200-300 forintos pénzbírság egy család teljes ellehetetlenüléséhez vezetett.

Minden bokorban összeesküvő

Zinner Tibor reagált arra a gyakran hangoztatott felvetésre, amely szerint a rendszer alaposan meggyötörte saját kommunistáit is. Elmondta, a regisztrált eljárások alig egy százaléka indult ellenük. Összesen 414 kommunistát és szociáldemokratát fogott perbe a hatalom, miközben csak a parasztság ellen folytatott eljárások száma elérte a 400 ezret.

A politikai ellenfelekkel szembeni leszámolásokra már 1945 elejétől fogva készültek a kommunisták. Az év nyarán a Magyar Kommunista Párt (MKP) például ügynököket ültetett be a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt vezető politikusa, Kovács Béla környezetébe. Az 1945-öt követő évek három nagy perét külön is elemezték az előadók. Az 1946-ban kezdődött Donáth-perről és kapcsolt eljárásairól, amelyek a „Magyar Közösség elleni összeesküvés” perek rendszerét alkották, Szekér Nóra történész, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL) kutatója beszélt. Elmondta, összesen 527 embert tartóztatott le a hatóság ezekben az eljárásokban, hét nagy per indult, amelyekben 228 ítélet született, köztük két halálos. Voltak, akiket nem a magyar hatóságok, hanem a megszálló szovjet szervek állítottak saját bíróságuk elé. Az ügygel az MKP arra figyelmeztette politikai ellenfeleit, de magát a nemzetet is, hogy vádak és eljárások trükkjeivel bárkit félreállíthat mint összeesküvőt és hazaárulót. Az MKP által delegált és kézi vezérlésével irányított népbírák, népbünyészek, népi ülnökök a párt megrendeléseit teljesítették. A NEB kutatása azt is megmutatja majd, milyen karriert futottak be

később ezek az emberek a koncepciók perekben játszott szerepük jutalmaként. A Donáth-per, illetve az összeesküvés perek még 1970-ben is élő ügyeknek számítottak. A Kádár-rendszer belügyi elhárítása külön „vonalat” hozott létre a perek résztvevőinek és azok családtagjainak megfigyelésére.

Horthy hadbírójából vörös népbíró

A kor jellegzetesen nagy ügye volt az úgynevezett Nitrokémia-per is, amelyről Horváth Zsolt nyugalmazott bíró beszélt.

Egy halálos ítélet született az ügyben, Szabó Kornélt, a vállalat vezérigazgatóját 1948-ban végezték ki. Valójában nem őt, hanem Kelemen Gyula iparügyi államtitkárt és felettesét, Bán Antal minisztert akarta félreállítani az eljárás. Mindketten olyan szociáldemokrata politikusok voltak, akik ellenezték az SZDP és az MKP egyesülését.

A konferencián terítékre került a Grósz-per is. Soós Viktor Attila, a NEB tagja beszélt róla, kiemelve, hogy Grósz József kalocsai érsek vád alá helyezése az egyház elleni nagy támadás fontos eleme volt. Nem sokkal korábban 11 ezer hazai szerzetes és apáca ellen indult eljárás, a Rákosi-rendszer 1950-ben be is tiltotta a szerzetesrendeket. A később humoristaként elhíresült Komlós János neve is ügygazdaként bukkant fel a perfolyamban, amelyben a töredékes dokumentumok szerint 15-20 főt végeztek ki.

Galambos István, a NEB kutatója a parasztok sorsával foglalkozott, hangsúlyozva, hogy olyan embereket is kuláknak nyilvánítottak, akiknek nem is volt földtulajdonuk, vagy vagyoni helyzetüket tekintve éppenséggel a szegényparasztok közé tartoztak. Galambos István szerint már 1945-ben megkezdődött a gazdálkodók vegzálása, azoké is, akik egyébként épp abban az évben kaptak szántót vagy erdőt a földosztás alkalmával. Paradox módon pont ez lett perbefogásuk alapja... Az ügyekben itt is fontos szerepet játszottak a népbírák, népügyészek, mondta el Kiss Dávid, a Veritas kutatója. A háború utáni, jogos számonkérés céljából felállított népbíróságok létrehozására nemcsak a szovjet, de a nyugati igazságügyi rendszer is példát adott. Az egyeduradalomra törő kommunista párt azonban saját hatalmi céljaira is felhasználta ezeket a testületeket. A rendszert az a Major Ákos szervezte meg és irányította, aki már a Horthy-korszakban is hadbíró volt, de 1945 elején testvére, az illegális kommunista Major Tamás színművész közvetítésével felajánlotta szolgálatait az MKP-nak. Rácz János, a Veritas kutatója utalt rá, hogy bár a testületek

személyi összetételének ismerete a rendszer működése szempontjából elsőrendű fontosságú, a népbírói dokumentumok hiányosak, a rögtönítélő bíróságok anyagait pedig jórészt kiselejtezték, így különösen nehéz a kutatók helyzete. Elmondta azt is, hogy a népügyészek eljárásjogi eszközökkel el tudták érni, hogy a halálra ítélték még csak nem is fellebbezhettek, csupán egy lehetőségük maradt: kegyelmet kérni.

Molnár Sándor esetében ez csupán formalitás volt. Halálra ítélték, és még aznap kivégezték. Családja semmit sem tudott róla. Azt sem, hogy hová vitték, és mi történt vele. Egyszer csak borítékot hozott a postás, benne egy számlával, amely a gazda elleni eljárás költségeit tartalmazta. Az összeget a családjának kellett megfizetnie. A sorban ott szerepelt a kivégzés, vagyis a hóhér díja is...

Cikk a cikkben

Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke

– Eddig is sok mindent tudtunk a törvénysértő perekről, de ilyen mélységben csak most ismerhetjük meg őket. Miért? – Ehhez nagyon szisztematikus iratfeltárás kellett. A Kúriával és a Legfőbb Ügyészséggel való együttműködésre, valamint negyven kutató levéltári, irattári munkájára volt szükség az '56-os perekben is ahhoz, hogy a felszín alá merülhessünk. Akkor 110 ezer oldalnyi periratot és több tízezer oldal személyzeti anyagot néztünk át. – Mire bukkannak a kutatók e mélytengeri munka folyamán? – Ahogy közeledtünk az egyedi, de a társadalom széles rétegeit érintő esetekhez, például a kuláküldözés pereihez, annál megrázóbban tárult elénk az egész rendszer cinizmusa és embertelensége. Azt is látjuk, hogy a népbírók sok tagja '56-ban már igazi ügyészként és bíróként lépett színre, halálos ítéleteket indítványozott vagy szabott ki. Többek között Radó Ilonáról, Tutsek Gusztávról beszélek. Az 1956-os megtorlás végrehajtói egy részének karrierje már 1945-ben elkezdődött, és még a hetvenes-nyolcvanas években is tartott. – Mikor kerül be ez a tudás az iskolai tananyagba? – Először a szakmai közbeszédbe kell beemelnünk. Ebben sokat segít, hogy a Kúria és a Legfőbb Ügyészség támogatása is hitelesíti a munkánkat. Az országban sokfelé történtek törvénysértő kivégzések, sok rendhagyó történelemórát tartunk ezeken a helyeken az iskolákban, oda visszük az ismereteket, ahol az események lejátszódtak. Nyáron az Országgyűlés Hivatalával közösen továbbképzést is szerveztünk a tanároknak a témában. – Kutatják majd az 1963–1989 közötti időszakot is? – Hogyne, például nem

is tudja a közvélemény, hogy vannak, akiket 1963 után végeztek ki politikai okokból. Nagy feladat lesz, de el kell jutnunk oda is.

Kulcsszavak:

Földváryné Kiss Réka #Soós Viktor Attila
#nyomtatott

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik Az 1956 utáni Megtorló Perek Feltárása Magyarországon

SZABADSÁG - 2019.08.18. - SZERZŐ NINCS MEGJELÖLVE

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának (NEB) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról kedden Budapesten, a Kúria épületében. Darák Péter, a Kúria elnöke, Polt Péter legfőbb ügyész és Földváryné Kiss Réka, a NEB elnöke a 2014-ben indult kutatómunka folytatásáról állapodott meg. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul. A kutatás célja az áldozatok előtti tisztelgés és a kommunista diktatúra bemutatása, a múlttal való őszinte szembenézés.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Sok a lezáratlan 56-os per

ÚJ NÉPLAP ÉS MINDEN MEDIAWORKS KIADÁSÚ MEGYEI NAPILAP -
2019.09.18. - SZERZŐ MEDIAWORKS

IGAZSÁGTÉTEL Szándéknyilatkozatot írt alá az 1956-ot követő megtorlás feltárásáról a Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB). Polt Péter legfőbb ügyész kifejtette: amíg ki nem derül, mi is történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, nem dőlhetünk hátra. A NEB által vizsgált, kivégzéssel zárult, 1956 utáni megtorló perek felében még hátravan a semmisségi eljárás.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

Folytatódik a megtorló perek feltárása

MAGYAR NEMZET - 2019.09.18. - SZERZŐ NINCS MEGJELÖLVE

A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának vezetői tegnap közös szándéknyilatkozatot írtak alá az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő megtorlás feltárásáról. A szándéknyilatkozat rögzíti, hogy a kutatás a forradalmat követő büntetőperek rendszerezett feltárására, az igazságszolgáltatást felhasználó megtorlás irányítóinak, végrehajtóinak, illetve mártírjainak bemutatására irányul.

Polt Péter legfőbb ügyész rámutatott: amíg ki nem derül, mi hogyan történt, és nem kapnak elégtételt az áldozatok, „nem dőlhetünk hátra” – jegyezte meg.

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

FACEBOOK-MEGJELENÉSEK

[A Kúria, a Legfőbb Ügyészség és a Nemzeti Emlékezet Bizottságának \(NEB\) vezetői közös szándéknyilatkozatot írtak alá](#)

FACEBOOK (NEB) - 2019.09.17./18.

Kapcsolódó bejegyzések:

<https://www.facebook.com/nemzetiemlekezetbizottsaga/posts/2369961789883873?>

<https://www.facebook.com/nemzetiemlekezetbizottsaga/photos/a.1579925728887487/2369965609883491/?type=3&theater>

<https://www.facebook.com/nemzetiemlekezetbizottsaga/posts/2370493523164033?>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

[Polt Péter beszédet mond.....](#)

FACEBOOK (HUPPA.HU) - 2019.09.17.

[Polt Péter beszédet mond a Törvénysértő perek 1945 után - a kutatás lehetőségei címmel megtartott konferencián \(MTI\):](#)

<https://www.facebook.com/huppahu/photos/a.256166654507763/1376876129103471/?type=3&theater>

[Vissza a tartalomjegyzékhez](#)

MTI

Jog-történelem-1956 NEB: az 1945 és 1956 közötti törvénysértő perek feltárásával folytatódik a munka

2019.09.18. 11:14 - MTI

Budapest, 2019. szeptember 18., szerda (MTI) - Az 1956 utáni, kivégzéssel zárult megtorló perek feldolgozása után most az 1945 és 1956 közötti időszak törvénysértő pereinek feltárásához kezd a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB) a Legfőbb Ügyészség és a Kúria támogatásával - közölte a NEB elnöke az M1 aktuális csatornán szerdán.

Ide tartoznak a "nagy, klasszikus koncepciók perek", mint a kisgazdapárt vezetőivel szemben indított perek, az egyházak elleni perek - mondta Földváryné Kiss Réka, hozzátéve: megítélése szerint a "legnehezebb" a társadalom tömegeit érintő ügyek feldolgozása, amikor elítélnék valakit szándékos gyújtogatásért, és "egy borzalmas koncepciók ügy bontakozik ki a háttérben".

Hangsúlyozta: nehezíti a munkájukat, hogy sok esetben már leselejteztek a szükséges iratanyagokat. Ugyanakkor nagy segítség, hogy a Kúria és a Legfőbb Ügyészség lehetővé teszi a hozzáférést a személyzeti iratanyagokhoz, azoknak a bírácoknak, ügyészeknek az életrajzaihoz, kinevezési, előléptetési és fegyelmi irataikhoz, "akikkel a vádirat szignálójaként, ítélet meghozójaként találkozunk". Az ő pályájuk rekonstruálásában nyújt nagy segítséget a Kúria és a Legfőbb Ügyészség - jegyezte meg.

Bízunk abban, hogy az első eredményeket már jövőre közzé tudják tenni. "Ezzel is tartozunk a társadalomnak, ez is információs kárpótlás" - jelentette ki Földváryné Kiss Réka.

bGK \ bki \ gkp